

glasilo

Občine Šempeter - Vrtojba

Pomlad 2025

PESTRO DOGAJANJE V NAŠI OBČINI | PUST 2025 | SPOZNAJTE ZANIMIVE OSEBNOSTI

SPOŠTOVANE OBČANKE IN OBČANI!

Ko se narava prebuja iz zimskega spanca in se dnevi daljšajo, nas pomlad vsako leto znova napolni z novo energijo, upanjem in ustvarjalnostjo. V zraku je čutiti nov zagon, ki se odraža tudi v življenju naše skupnosti. To kažejo tudi številne prijave naših društev na njim namenjene javne razpise. V leto 2025 je namreč občina vstopila s sprejetim in veljavnim proračunom, kar je občinski upravi omogočilo, da smo skoraj vse javne razpise, ki so namenjeni spodbujanju dejavnosti društev in drugih neprofitnih organizacij, že objavili, v veliki meri pa smo vloge uspeli tudi že ovrednotiti in skleniti pogodbe za sofinanciranje programov.

Z velikim pustovanjem, kot smo ga navajeni, smo tudi letos na pustno soboto v Šempetru odgnali zimo. Pomladno sonce nas vabi na prosto, prav tako pa se s pomladjo začenja intenzivnejše delo na kmetijskih površinah. Pred pravo pomladjo smo seveda vedno nekoliko v skrbeh glede morebitne pozebe. Kot kaže, bomo z izvajanjem gospodarske javne službe upravljanja, vzdrževanja in delovanja namakalnega sistema Namakalni razvod Vogršček odslej uspeli zagotoviti zaščito proti zmrzali, pa tudi vodo za namakanje, ko je to potrebno. Vzdrževanje namakalnega razvoda ne poteka brez težav, zagotovo ga bo treba tudi tehnološko posodobiti, za kar bomo morale občine vložiti še zelo veliko navora. Kot kaže, so stroški vzdrževanja vendarle obvladljivi, pa čeprav jih občine ne uspemo pokriti s prispevki uporabnikov. Vsi se zavedamo, da brez vode za namakanje kmetijske dejavnosti skorajda ni mogoče več opravljati, kmetijski pridelavi pa moramo vendarle posvetiti potrebno skrb, saj se v negotovih razmerah prav lahko zgodi, da se bo treba pri oskrbi s hrano še bolj zanesti na lastne zmogljivosti.

Občina trenutno izvaja obnovitvena dela na stražarskem stolpu v Vrtojbi in urejanje njegove okolice. Obnova poteka v sodelovanju z Goriškim muzejem, ki želi svoj projekt Muzej na meji, ki vključuje štiri lokacije – štiri manjše muzejske zbirke ob slovensko-italijanski državni meji: Muzejska zbirka Kolodvor v stavbi železniške postaje v Novi Gorici, Vojaški stražarski stolp v Vrtojbi, Muzejska zbirka Miren v stavbi na pokopališču v Mirnu in Muzejska zbirka Pristava v prostorih nekdanjega maloobmejnega prehoda na Pristavi, nadgraditi.

Sicer pa je letošnja ne premokra zima omogočila izvajanje tudi nekaterih manjših vzdrževalnih del, kot je urejanje poti na Ošljah, pa tudi odstranitev nekdanje vojaške stražnice in čiščenje zemljišča za potrebe širitve šempetrskega pokopališča. Za potrebe širitve pokopališča, predvsem pa v tej fazi izgradnje večjega in potrebnega poslovnega objekta, je v februarju letošnjega leta občinski svet potrdil dokument identifikacije investicijskega projekta, kar je pogoj, da se lahko sredstva za naložbo zagotovi v občinskih proračunih. Sredstva, ki bodo v naslednjih letih potrebna, so ocenjena na okoli 2 milijona evrov. V okviru širitve je predvidena ureditev tudi približno petdeset parkirnišč, za kar je občina že pridobila potrebna zemljišča.

V mesecu februarju smo občinskemu svetu predstavili tudi izdelano dokumentacijo za prenovalno kulturne dvorane v Šempetru. Volumen prenovljene kulturne dvorane se bo razširil, na strani dvorane ob vhodu v nekdanji hotel Šanpier

se bo prizidal vezni volumen, ki bo povezal stavbo hotela in kulturno dvorano. Vezni volumen bo na nivoju strehe potegnjeno preko osnovnega kubusa dvorane, tako da se bo v njem lahko uredila tudi manjša dvorana za 50 ljudi. Kulturna dvorana je načrtovana s 247 sedeži, v njej pa se bo lahko izvajala zelo raznolika kulturna dejavnost. V sklop kulturne dvorane bo vključeno celotno pritličje nekdanjega hotela Šanpier, kar bo omogočilo še bolj kvalitetno uporabo prostorov tudi pred in po končanih kulturnih prireditvah. V nadaljevanju bo treba naložbo ponovno ovrednotiti, izdelati še ostalo potrebno investicijsko dokumentacijo, v proračunu in načrtu razvojnih programov zagotoviti sredstva ter izpeljati javno naročilo za izbiro izvajalca prenove objekta. Naložbo nameravamo izvesti istočasno z ureditvijo prostorov za potrebe zdravstvenega doma v prvem in drugem nadstropju nekdanjega hotela. Če bo šlo vse po načrtih in z nekaj sreče, bi lahko z deli začeli že v letošnjem letu. Vodenje te naložbe v vseh segmentih, tako pri zagotavljanju sredstev, postopku izvedbe javnega naročila, kot pri izvedbi in nadzoru gradbeno obrtniških del, bo občinsko upravo zelo obremenilo. Ne glede na to pa bomo gotovo v letošnjem letu izvajali tudi ostale naložbe, ki so predvidene z občinskim proračunom.

Spoštovanil!

Sonce ima sedaj več moči, kar vpliva na prebujanje narave. Dnevi so daljši, svetlejši, toplejši, zato kar vabijo na prosto. Tiste, ki imamo vrt, že srbijo prsti po pripravi zemlje, sejanju in sajenju, da ne omenjam vseh vas, ki imate večje obdelovalne površine. Prav gotovo ste že krepko v delu – načrtovanju in vsem, kar še sodi zraven. A naj ne bo vse samo delo. Pomlad naj bo tudi čas, ko si vzamemo trenutek zase in za druge. Čas, ko kljub številnim obveznostim ne pozabimo na prijazno besedo, na podporo drug drugemu in na to, kaj pomeni biti skupnost. Naj nas povezujejo skupni cilji, toplina medsebojnih odnosov in želja po napredku.

In ker smo v mesecu marcu, naj zaključim s čestitko našim dekletom in ženam ob dnevu žena in materinskem dnevu. Želim, da se vse počutite spoštovane, ljubljene in enakovredne, zaradi vas je svet lepši, boljši, bolj ljubeč!

Vaš župan
Milan Turk

POZDRAVLJENI, DRAGE BRALKE IN DRAGI BRALCI.

Pomlad je čas, ko se svet okoli nas nežno prebuja iz zimskega objema – ko narava zopet najde svoj ritem, ko cvetovi odpirajo svoje cvetne liste in ko svet postane poln novih možnosti. Tudi naše Glasilo sledi temu čudovitemu procesu prebujanja. Počasi, a z veliko ljubezni smo mu dali novo, svežo podobo, ki odraža vse, kar čutimo v tem pomladnem času – veselje, upanje in energijo za vse, kar prihaja. Želimo, da naše Glasilo postane še bližje vam, da vas spremlja na vsakem koraku in vam prinaša vse tisto, kar vas povezuje z nami. Z novim začetkom vam ponujamo več – več barv, več vsebin, več navdiha, ki vas bo spremljal v pomladne dni, polne svetlobe in obljub.

Tokratna številka Glasila je kot cvet, ki se razcveta, poln življenja, idej in navdiha. Vabimo vas, da z nami delite vaše zgodbe, mnenja in ideje, saj želimo ustvarjati Glasilo, ki diha s pozitivno energijo. Skupaj soustvarjamo našo poletno številko, bogato z raznolikimi vsebinami, ki jih pišemo skupaj, zato ste prav vsi vabljeni, da nam pišete na glasilo@sempeter-vrtojba.si, kjer bomo do 25. maja 2025 zbirali vaše članke, prispevke, ideje in pozive k pisanju naše poletne številke.

V tem pomladnem času vam želimo, da bi bili obdani s toplino, mirnostjo in lepoto trenutkov, ki prihajajo. Pomlad je čas novih začetkov, priložnosti in sprememb, ki nas spomnijo, da tudi v nas prebiva moč za rast in napredek. Naj vas ta pomlad napolni z upanjem in zaupanjem v prihodnost, saj vsaka nova pomlad prinaša nove možnosti. Preživite jo ob ljudeh, ki vam veliko pomenijo, in v prostoru, kjer se počutite domače. Naj bo ta pomlad polna drobnih radosti, ki naredijo življenje še bolj čarobno, saj v vsakem trenutku prebujanja leži priložnost za nekaj lepega.

Imejte prečudovito pomlad.

Lara Soban,
odgovorna urednica

Uradne ure Občine Šempeter - Vrtojba:

Ponedeljek

8.00–12.00;

Sreda

8.00–12.00 in 14.00–16.30;

Petek

8.00–12.00.

Županove ure za občanke in občane so **vsako sredo** 15.00–17.00. Termin si rezervirajte v tajništvu
T: 05 335 10 00.

Sprejem vlog in informacije:

Ponedeljek, torek in četrtek

8.00–15.00;

Sreda

8.00–16.30;

Petek

8.00–14.00.

www.sempeter-vrtojba.si

Glasilo Občine Šempeter-Vrtojba prejmejo brezplačno vsa gospodinjstva v občini Šempeter-Vrtojba. Glasilo je vpisano v razvid medijev Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS pod zaporedno številko 1728.

Letnik XV, številka 1

Izdajatelj: OBČINA ŠEMPETER-VRTOJBA, Trg Ivana Roba 3a, 5290 Šempeter pri Gorici, zanj župan Milan Turk

E-naslov: glasilo@sempeter-vrtojba.si

Odgovorna urednica: Lara Soban

Uredniški odbor: Dominik Soban, Zoran Mikuž, Nastja Orel, Dora Levpušček, Marta Premrl

Lektoriranje: Nika Birs

Oblikovanje: Vid Simoniti

Tisk: Grafika Gracer

Naklada: 2650 izvodov

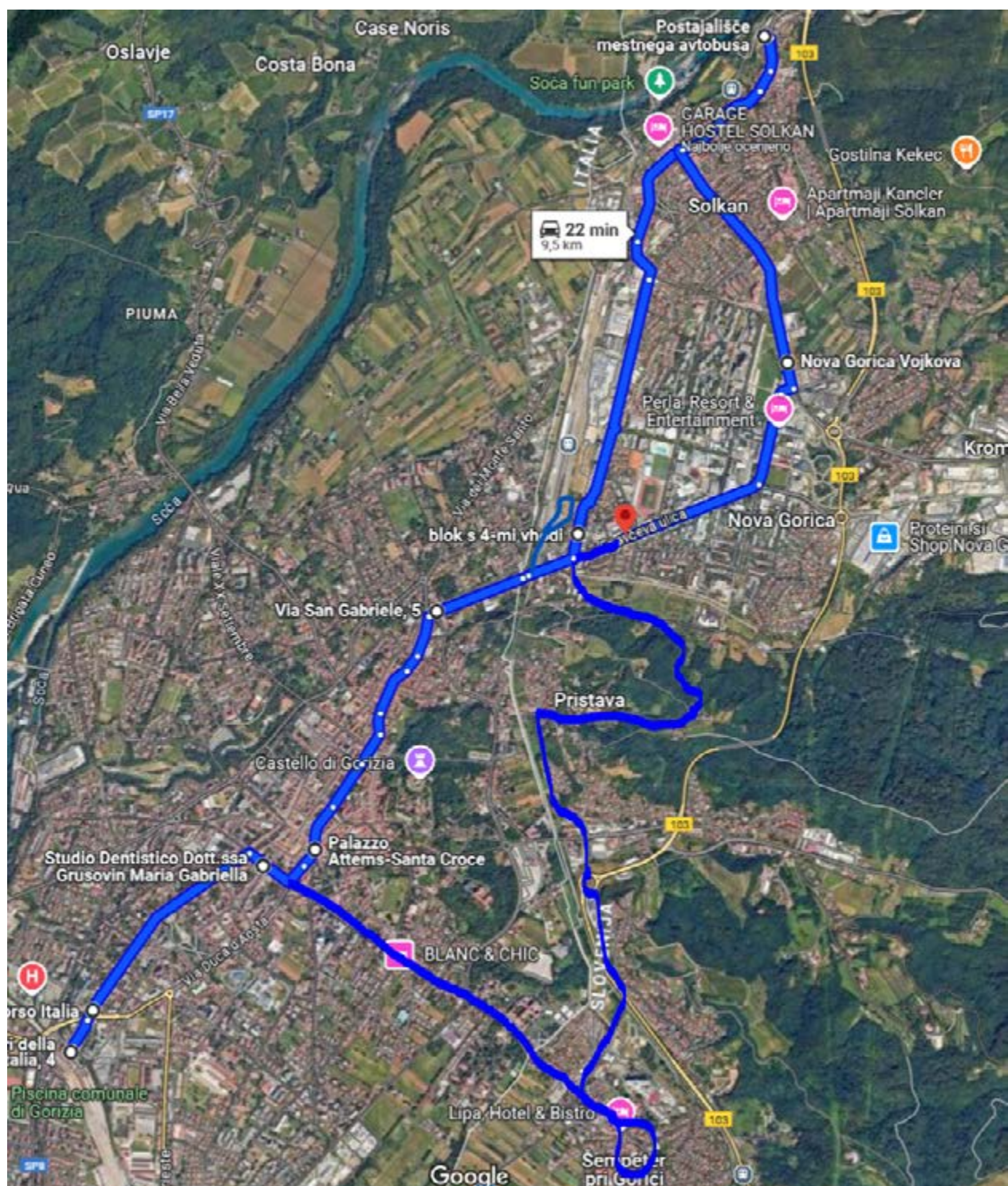
Uredništvo si pridržuje pravico, da prispevke primerno priredi za tisk tako po obsegu kot po izrazu. Rokopisov ne vračamo. Prispevkov z nezakonito, žaljivo, zavajajočo, sporno ali moralno neprimerno vsebino ne bomo objavljali. V Glasilu se proti plačilu v skladu s sprejetim cenikom objavljajo tudi oglasna sporočila pod pogoji navedenimi v ceniku.

Šempeter pri Gorici, marec 2025

NOVA ČEZMEJNA AVTOBUSNA LINIJA

V nedeljo, 9. februarja 2025, je začela obratovati nova čezmejna avtobusna linija, ki vozi enosmerno na krožni poti: Železniška postaja Gorica (IT), Železniška postaja Nova Gorica, Solkan, Avtobusna postaja Nova Gorica, Šempeter pri Gorici in nazaj do Železniške postaje Gorica (IT). Avtobus na zahtevo potnikov ustavlja tudi na štirih avtobusnih postajah v Občini Šempeter-Vrtojba: Podmark v smeri proti Šempetru pri Gorici in na vseh treh postajah v centru Šempetra pri Gorici. Avtobus nato prestopi mejo na nekdanjem mejnem prehodu Šempeter pri Gorici in nadaljuje pot do Železniške postaje Gorica (IT). V prilogi so vozni redi za vse štiri postaje v Šempetru pri Gorici. Vožnja z avtobusi, ki so namenjeni predvsem prevozom zaradi prireditev v okviru Evropske prestolnice kulture, je plačljiva. Vozovnico je mogoče kupiti na avtobusu samem, na Avtobusni postaji v Novi Gorici in na spletu preko QR kode. Cena vozovnice je 1,7 EUR.

Mateja Poljšak Furlan

PRAZNIČNI DECEMBER V DRUŠTVU UPOKOJENCEV ŠEMPETER PRI GORICI

Zadnji mesec leta 2024 se je v društvu začel v veselem razpoloženju. Pridne roke naših članic so že konec novembra pričele izdelovati razna ročna dela, predvsem veliko čudovitih novoletnih okraskov. Poleg teh so izdelovale tudi novoletne voščilnice, s katerimi smo voščili našim onemoglim, donatorjem srečelova, pa tudi vsem ostalim, s katerimi sodelujemo.

V začetku meseca decembra smo z ročnimi izdelki sodelovali na šolskem bazarju, katerega izkupiček je bil namenjen v šolski sklad. Kot že prejšnje leto so tudi letos naše upokojenke obiskale Vrtec Mavrica in Osnovno šolo Ivana Roba ter skupaj z najmlajšimi in učenci pekle piškote. Podarjen čas najmlajšim nas je razvedril in obogatil. Otroke je razveselila tudi naša pravljíčarka Neda z branjem pravljíc v šempetrski knjižnici.

Na našem tradicionalnem prednovoletnem srečanju smo se zbrali v soboto, 14. decembra, v dvorani Gasilskega doma Šempeter. Pozdravnemu nagovoru predsednika društva upokojencev je sledil kulturni program, ki so ga oblikovali starejši pevski zbor Osnovne šole Ivana Roba pod vodstvom Jana Klančiča, plesalka plesne šole Pro dance company, pevka skupina ZB Šempeter in vokalno-instrumentalna skupina Sanje s kitaro. Program so popestrili naši mali folkloristi, ki jih je v tem šolskem letu zbrala in začela z učenjem Vlasta Klančič, ob harmonikarski spremljavi Branka Cvetrežnika. Za obilico smeha sta poskrbela s skečema Vlasta in Branko ter Dragica in Darko. Program je bil vrhunsko izpeljan in nam je pričaral prijetno praznično vzdušje. Iskrena hvala vsem nastopajočim, njihovim mentorjem in spremljevalcem. S pomočjo donatorjev,

katerim se še enkrat zahvaljujemo, smo tudi tokrat organizirali srečelov. Ob medsebojnem druženju, dobri hrani, pijači, pesmi in plesu smo preživeli kar nekaj lepih sobotnih uric.

Kot vsako leto smo se skupaj z ZB Šempeter tudi letos spomnili bolnih in onemoglih članov in članic doma ter v domovih upokojencev. Naše poverjenice so obiskale preko 70 ostarelih in jih razveselile s skromnim darilom – z ročno izdelanim okraskom in voščilnico.

Želimo si, da bi se tudi v letu 2025 čim več srečevali, da bi vsakdo našel v naših dejavnostih nekaj zase, da bi še naprej našim onemoglim in bolnim z obiski in drobnimi pozornostmi olepšali dneve ter da bi vsako druženje prineslo nekaj novega in ostalo v lepem spominu.

Darja Furlan

MOTO BOŽIČKI PRINESLI VESELJE V DOM UPOKOJENCEV VRTOJBA

V Domu upokojencev Vrtojba se je 23. decembra zgodilo nekaj nenavadnega. Namesto jelenov in sani so skozi vrata pridrveli – moto Božički! S hrupnimi motorji, polnimi drobnih pozornosti in dobre volje, so priropotali naravnost v praznično obarvano popoldne.

Če je kdo mislil, da so Božički vedno tihi in mirni, se je pošteno zmotil. Moto Božički so vse prej kot zadržani! Spremljal jih je veseli zvok harmonike, ki je hitro pregnal vsakega, ki bi se morda želel skriti pod odejo. A pobegniti ni bilo mogoče: obiskali so prav vsakega stanovalca, od prve sobe do zadnje, podarili majhna presenečenja ter z vsakim poklepetali. Seveda niso pozabili niti na zaposlene, ki skrbijo za stanovalce skozi vse leto.

Po razdelitvi daril so si vsi skupaj vzeli čas za prijeten klepet, se okrepčali in nazdravili na praznični čas. Na obrazih so sijali nasmehi, ki so povedali več kot tisoč besed.

Kdo pravi, da Božiček pride samo s sanmi? Člani in članice Moto kluba Kavalir Šempeter smo dokazali, da motorji niso le za potovanja, ampak tudi za širjenje prazničnega vzdušja.

Mateja Leskovec

BILO JE NEKOČ: DRUŠTVO ŽENA IN UČENCI OŠ IVANA ROBA NA POTOVANJU V PRETEKLOST

Ob praznovanju 8. februarja, Prešernovega dne, se je v učilnici OŠ Ivana Roba za nekaj ur ustavil čas – ne zaradi okvare na uri, ampak zaradi posebnega dogodka. Bil je nekoč. Članice Društva žena in deklet Šempeter so z gospo Cvetko, oblečene v tradicionalna oblačila, učencem pričarale pravo potovanje v preteklost, v čas brez elektrike, telefonov in mikrovalovk – a z veliko topline, ročnega dela in okusnih domačih dobrot.

Otroci so z velikimi očmi opazovali, kako so gospodinje nekoč kuhale v težkih loncih, zakaj so bile bakrene posode tako cenjene in kako so se v mraku zanašali na oljne svetilke. Posebej zanimiv pa je bil starinski likalnik – ko so izvedeli, da je za uporabo moral biti napolnjen z vročim ogljem, so hitro ugotovili, da so bila tedanja gospodinjstva opravila pravi šport!

Gospa Cvetka je z navdušenjem razlagala o vsakdanjem življenju naših prednikov, otroci pa so radovedno poslušali ter primerjali življenje nekoč in danes. Na koncu pa jih je čakala še sladka nagrada – štravbe!

Mateja Leskovec

KO ZADIŠI PO PRAZNIKI: ŠEMPETRSKE ŽENE IN DEKLETA V PRAZNIČNI AKCIJI

V času mraza in zime se članice Društva žena in deklet Šempeter ne zavijemo v odeje, ampak zavihamo rokave! Tudi letos smo dokazale, da nas mraz ne ustavi, ampak le še bolj ogreje naše pridne roke in ustvarjalne misli.

Začele smo ob prazniku slovenskega zajtrka, kjer smo učencem nižjih razredov OŠ Ivana Roba v tradicionalnih oblačilih pokazale, kako so naši predniki mleli kavo, ki smo jo kasneje tudi skuhal.

Nato smo si oblekle predpasnike, zavihale rokave ter pripravile sladko in slano okrepčilo za obiskovalce tradicionalnega prižiga lučk na trgu v Šempetru.

Da bi bilo vse še bolj čarobno, smo v avli Coroninijevega dvorca pripravile razstavo novoletnih aranžmajev. Smrekove vejice, storži, pentlje in bleščice – vse, kar priča pravi praznični duh!

Za veliki finale praznikov pa smo se podale še v kuhinjo na jubilejni 10. Kuhinji na placu, kjer smo pomagale tako pri organizaciji kot vihtenju kuhalnic ter s fižolovim golažem ogrele še tako premražene obiskovalce.

Zima? Za nas je to le še en letni čas, v katerem lahko pokažemo, da smo članice društva nepogrešljiv del prazničnega utripa!

Mateja Leskovec

KUHINJA NA PLACU: 10 LET DOBROT IN DRUŽENJA

V naši občini je december čas, ko zadiši po domačih dobrotah, smehu in prazničnem vzdušju. Letos je bila Kuhinja na placu še posebej slavnostna – praznovali smo 10. obletnico! Moto klub Kavalir je, skupaj z drugimi društvi in neutrudnimi kuharskimi mojstri, znova poskrbel, da se je iz loncev kadilo, kuhalnice so se vrtele, žledčki pa se veselili.

Vsak kotiček šotora je bil poln dišečih dobrot, ki so jih z ljubeznijo pripravljali pridni kuharji. Obiskovalci so se lahko okrepčali z najrazličnejšimi jedmi, od tradicionalnih jedi do pravih kulinarčnih mojstrov. A glavni gost, ki je med najmlajšimi povzročil največ veselja, je bil Božiček! S polno vrečo sladkarij je razveseljeval otroke in poskrbel, da so bila usta polna – če ne besed, pa vsaj bonbonov. Ker pa 10. obletnica ni kar tako, so neutrudne Šempetrke zavihale rokave in spekle torto velikanko! Ta sladka velikanka ni bila le okusna, ampak tudi simbolizirala tradicijo, povezanost in praznično vzdušje, ki ga Kuhinja na placu že desetletje prinaša v občino.

Ob dobri hrani, sladkih grižljajih in toplih stiskih rok smo skupaj znova dokazali, da je druženje najboljša začimba vsake jedi.

Mateja Leskovec

DRUŠTVO SOŠKA FRONTA IN 110-LETNICA PRVIH BOJEV OB SOČI

V Coroninijevem dvorcu so se 14. februarja 2025 na 32. rednem občnem zboru zbrali člani *Društva soška fronta*. Na njem so pregledali aktivnosti minulega leta ter sprejeli program za letošnje. Sklenili so, da v letu 2025, ko se bomo spominjali tudi 110. obletnice začetka soške fronte, društvo ne bo pripravilo posebnih samostojnih dogodkov, s katerimi bi se spominjali te obletnice, saj se že 32 let nepretrgoma trudijo ohraniti dostojen spomin na soško fronto – ne glede na obletnice. Bodo pa spominu nanjo posvetili nekatere svoje redne dejavnosti.

Med pomembnejšimi je zagotovo izdaja 17. številke revije *Na fronti*. Članki v njej simbolično zajemajo vsa obdobja bojev na soški fronti, deloma pa tudi drugod.

Seveda niso pozabili na redne stalne rubrike, ki so posvečene pričevanjem posameznih udeležencev, beguncem, predstavitvi vojaške opreme, varuhom dediščine ... Posebej pa velja omeniti članek, ki predstavlja izsledke arheološke raziskave pozabljenih grobov padlih italijanskih vojakov v Vrtojbi, ki je bila izvedena spomladi 2022.

Dolgo pričakovane posodobitve je bila deležna tudi stalna razstava Šempeter in okolica med prvo svetovno vojno, ki je po predhodni najavi na ogled v zaklonišču pod Pošto v Šempetru. Razstava, ki je sicer na ogled že 25 let, je bila v času svojega obstoja že deležna nekaj večjih sprememb, pred kratkim pa je bila dopolnjena z desetimi pričevanji neposrednih udeležencev. Predstavljene zgodbe, obogatene s skrbno izbranimi

fotografijami, smiselno dopolnjujejo tudi rekonstrukcije vojaških položajev v naravni velikosti in številni predmeti, uporabljeni na soški fronti.

Ob sodelovanju na raznih drugih razstavah, konferencah, spominskih slovesnostih in skrbi za premično in nepremično dediščino soške fronte se bodo člani Društva soška fronta na več vojaških pokopališčih in ob samostojnih spomenikih poklonili tudi spominu na padle vojake.

David Erik Pipan

SKUPAJ USTVARIMO OTROKOM PRIJAZNE POČITNICE

Vabilo staršem in prostovoljcem za letovanja in tabore 2025

Smo Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško, ki letos že 71. organizira letovanja in tabore za otroke in mladino. V lanskem letu je z MDPM za Goriško letovalo čez 200 otrok, ki so preživeli nepozabne poletne dni na morju ali v hribih.

Prijave na letovanja in tabore potekajo v aprilu. Šole pošljejo staršem letake s prijavniciami preko e-Asistenta, da lahko le-ti pravočasno izberejo ustrezen termin. Vse informacije so na voljo tudi na naši spletni strani in Facebook profilu. Termini, posebno morski, se zelo hitro polnijo.

Do zapolnitve mest se lahko prijavi vsi otroci; ali samoplačniško ali s pomočjo sofinancerjev in donatorjev. Letovanja se delno financirajo preko zdravstvene zavarovalnice, kar pomeni, da v kolikor je otrok upravičen do zdravniškega potrdila, starši krijejo le manjši del stroškov. Otroci iz finančno šibkejših družin se lahko letovanja udeležijo brezplačno preko programa Pomežik soncu. Jezikovni tabori v Trenti so plačljivi, vendar se za otroke iz

finančno šibkejših družin lahko krijejo iz sklada Kapljica Soče.

V ponudbo letovanja so všteti prevoz, nastanitev, prehrana, aktivnosti in celoten pedagoški program.

V Savudriji in Piranu so otroci nastanjeni v domovih ZLRO, v Trenti pa v Domu Triglavsko roža, ki je last Zavarovalnice Triglav. Otroci bivajo v sobah s štirimi, petimi ali šestimi posteljami ter prejmejo pet zdravih obrokov dnevno. Osebe v kuhinji se zelo trudi, da otroci vsak dan uživajo v raznoliki in kakovostni hrani. Odhod in prihod otrok potekata izpred Športnega parka v Novi Gorici.

Ob morju so seveda glavne aktivnosti kopanje in druge dejavnosti v vodi. V času po opoldanskem počitku so organizirane različne ustvarjalne in športne dejavnosti. V Savudriji ob večerih otroke razveseljujejo skupne zabavne aktivnosti in disko, v Piranu pa je obilo možnosti za obiskovanje kulturnih dogodkov. Tudi v Trenti otroci niso prikrajšani za kopanje. Na voljo sta Krajcarca in Soča ter tolmun

pri Belem potoku. Ob vročih dneh so to čudovite možnosti osvežitve. Trenta nudi obilo možnosti za sprehode, izlete in pohode. Večina aktivnosti se dogaja zunaj, npr. športne, taborniške in ustvarjalne delavnice.

Za otroke skrbi predan pedagoški tim, ki ga sestavljajo pedagoški vodja in vzgojitelji – vsi so prostovoljci z velikim srcem. Večinoma so to študenti pedagoških in drugih smeri, ki jim delo z otroki prinaša dodatno prakso, pa tudi vsi, ki jim je delo z otroki v veselje, izziv in priložnost za rast. Takih ljudi ni nikoli preveč. Če si želiš poletja, polnega nepozabnih doživetij, dragocenih izkušenj, otroškega smeha in novih prijateljstev, te vabimo v našo ekipo. Pridruži se nam in soustvari nepozabne počitnice!

Več informacij najdete na **www.zpm-novagorica.si** ali **www.facebook.com/ZPMnovagorica** ali pa nas obiščete osebno na našem sedežu na Bazoviški ulici 4 v Novi Gorici – pod tribunami nogometnega stadiona.

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Gorica

PGD ŠEMPETER PRI GORICI: 75 LET ZNANJA, POGUMA IN PONOSA

Leta 2025 obeležujemo 75 let delovanja Prostovoljnega gasilskega društva (PGD) Šempeter pri Gorici. To dolgo zgodovino zaznamujejo mnogi dosežki, veliko pogumnih dejanj in trdna povezanost s skupnostjo. V teh sedmih desetletjih se je društvo razvijalo, nenehno raslo in se prilagajalo novim izzivom. Kljub temu, pa so njegove vrednote, kot so pomoč, solidarnost in pogum, ostale enake.

Foto: Cimet studio

Začetki in razvoj društva

PGD Šempeter pri Gorici je bilo ustanovljeno leta 1950 z jasno vizijo in poslanstvom – zaščititi ljudi in premoženje pred požari, naravnimi nesrečami in drugimi nevarnostmi. V začetku je bilo društvo skromno, z manjšim številom članov in omejeno gasilsko opremo. A tudi v teh prvih letih so se člani društva zavezali, da bodo skupaj delovali v korist skupnosti. Prvi gasilski dom so si uredili v središču Šempetra. Za ta namen so usposobili tamkajšnjo konjušnico JLA – enote KNOJ in gasilski dom postopoma večali na sosednje prostore. Z leti je število opreme naraščalo, prav tako pa se je večal vozni park in s tem potrebe po večjih in boljših prostorih. Leta 1987 se je gasilec PGD Šempeter pri Gorici izpolnila dolgoletna želja – dobili so

nov gasilski dom. Finančna sredstva za delovanje društva in nabavo opreme so člani društva v začetnih letih delovanja nabirali z organizacijo različnih dogodkov, prireditvev in donacijami, kasneje pa so se k financiranju delovanja bolj aktivno vključile tudi občine.

Po začetnih letih, ko je društvo delovalo predvsem v lokalnem okviru, se je PGD Šempeter pri Gorici hitro razvijalo. V letih, ki so sledila, so gasilci gasilski dom redno vzdrževali in nadgrajevali. Člani so si prizadevali za številna izobraževanja in pridobivanje gasilske opreme, da bi lahko učinkovito ukrepali ob vseh vrstah nesreč. Začeli so nabavljati gasilska vozila, reševalna orodja in zaščitne obleke. Sodelovali so na različnih vajah, čistilnih akcijah, organizirali letovanja, kulturne in športne prireditve, izlete ter se udeleževali pustnih prireditev, tekmovanj in drugega. Zgodovina gasilstva v

Šempetru je bila močno povezana z razvojem kraja in širšega območja. V preteklih desetletjih so se spreminjali tako infrastrukturni objekti kot tudi same metode gašenja požarov. Vse to pa je društvo spremljalo in razvijalo skupaj s potrebami krajanov in širše skupnosti. Zaradi vedno več začetnih požarov v industriji je PGD Šempeter pri Gorici že 1956 ustanovilo PIGD Vozila Gorica, leta 1970 pa odprlo izpostavo v Kostanjevici na Krasu, iz katere je kasneje nastalo PGD Kostanjevica na Krasu. Trenutno društvo razpolaga s sedmimi gasilskimi vozili, osebno zaščitno opremo za vse člane operativne enote, opremo za reševanje z višin in iz globin, opremo za posredovanje pri prometnih nesrečah, opremo za gašenje notranjih in zunanjih požarov, opremo za gašenje požarov v naravnem okolju in še bi lahko naštevali. V zadnjih desetletjih je bilo še posebej

veliko vloženega v usposabljanje mladih gasilcev. Mladinska sekcija PGD Šempeter pri Gorici je danes ena izmed ključnih stebrov društva, saj mnogi mladi člani, ki so začeli svojo pot v gasilstvu, danes že opravljajo odgovorne naloge v društvu in širši skupnosti.

Operativna enota in intervencije

Operativna enota društva se lahko pohvali s številnimi uspešno zaključenimi intervencijami. Gasilci so vedno pripravljeni na hitro posredovanje pri vseh vrstah intervencij, od požarov na kmetijskih površinah, požarov v industriji do naravnih nesreč, kot so požari v naravnem okolju, poplave, vetrolovi in druge izredne razmere, kjer je potrebno hitro in usklajeno ukrepanje.

Poleg tega člani operativne enote pogosto priskočijo na pomoč ob naravnih in drugih nesrečah v drugih občinah, regijah in celo državah. Med drugim so posredovali ob vseh večjih požarih na Krasu in slovenski Istri, v letu 2023 ob stoletnih poplavah v Sloveniji, poplavah na Celjskem v 80. letih, potresu na Tolminskem leta 1976 in v Bovcu leta 1998 in še bi lahko naštevali. V 75 letih se je nabralo za več kot 4.000 intervencij, na katerih je bilo skupaj opravljenih skoraj pol milijona delovnih ur. Šempetrski gasilci so se odzvali tudi klicu na pomoč iz tujine, saj so leta 2021 svojo pomoč nudili kolegom v Makedoniji, 2007 pa so bili aktivni tudi pri gašenju požarov v Grčiji.

Ob tem je treba izpostaviti tudi dobro sodelovanje z različnimi organizacijami, tako gasilskimi kot tudi drugimi pri nas in onstran nekdanje meje. Sodelovanja so prerasla v prijateljstva in pobratenja, nekatera so se obdržala, druga na žalost ne. Člani društva se redno udeležujejo skupnih vaj in izobraževanj, kar omogoča boljšo usklajenost in pripravljenost za nesreče.

Vloga v lokalni skupnosti

Gasilci iz PGD Šempeter pri Gorici niso samo tisti, ki rešujejo življenja in premoženje ob požarih ali nesrečah. Društvo igra tudi pomembno vlogo v družbenem življenju kraja. Gasilske vaje, tekmovanja in druge prireditve so le nekateri od načinov, kako društvo aktivno sodeluje v lokalni skupnosti. Ob tem je treba poudariti tudi pomen gasilske preventive, saj PGD Šempeter pri Gorici

v oktobru – mesecu požarne varnosti letno izvaja dan odprtih vrat za krajanje in poučuje ljudi o varnosti, preventivi pred požari ter o pravilnem ravnanju v primeru nesreč.

Ob 75. obletnici

Ob praznovanju 75-letnice PGD Šempeter pri Gorici se lahko z veseljem ozremo na dosežke, vendar pa se hkrati zavedamo, da je pred nami še mnogo nalog in izzivov. Teh 75 let je le začetek, saj se družba in svet nenehno spreminjata, s tem pa tudi naloge gasilcev. Gasilstvo mora slediti napredku v tehnologiji, usposabljanju in opremljenosti, da bodo člani še naprej lahko učinkovito pomagali tistim, ki to najbolj potrebujejo. V prihodnosti si želimo še več usposabljanj, boljšo opremo in predvsem še večjo vključenost mladih v naše vrste. Zavedamo se, da so mladi tisti, ki bodo nosili težo odgovornosti v prihodnjih letih, zato je naš cilj še naprej vlagati v njihov razvoj in motivacijo.

PGD Šempeter pri Gorici bo tudi v prihodnje ostal zvest svoji osnovni nalogi: pomagati vsem tistim, ki potrebujejo pomoč. To je naše poslanstvo, ki ga bomo z ljubeznijo, s pogumom in z odločnostjo nosili še naprej.

Knjiga o delovanju društva

Ob 75. obletnici delovanja Prostovoljnega gasilskega društva Šempeter pri Gorici smo se odločili, da z izdajo knjige obeležimo našo dolgoletno tradicijo in neprecenljiv prispevek vseh članov društva k varnosti in dobrobiti naše skupnosti. Knjiga ob 75. obletnici je plod večmesečnega dela, ki prikazuje ključne trenutke v njegovem razvoju, od začetkov delovanja do danes. V knjigi boste našli fotografski arhiv ter zgodovinske podatke, ki so pomembno vplivali na razvoj našega društva. To je knjiga, ki ne le spominja na preteklost, temveč tudi ponosno gleda v prihodnost.

Zahvala in obljuba prihodnosti

Ob 75. obletnici se zahvaljujemo vsem članom društva, tako sedanjim kot nekdanjim, za njihov trud, požrtvovalnost in vse, kar so dali za dobrobit naše skupnosti. Hvala tudi vsem, ki so nas podpirali skozi leta – sponzorjem, donatorjem, krajanom in vsem drugim, ki ste z nami ustvarili to zgodovino. Obľubljamo, da bomo še naprej sledili vrednotam, ki nas vodijo. Skupaj bomo še naprej gradili močno in solidarnostno skupnost, ki bo pripravljena na vse izzive prihodnosti.

Z gasilskim pozdravom: NA POMOČ!

Nina Jarc Skočaj in
Melissa Bajt Vodopivec

Foto: Rok Mrhar (član PGD Šempeter pri Gorici)

STE JIH ŽE VIDELI? TUJERODNI PLOSKI ČRVI SE ŠIRIJO TUDI PRI NAS!

Ploskolisti vrtničar (*Obama nungara*). Foto: Piterkeo

Ploski črvi so razmeroma majhni, mehki, ploščati nevretenčarji, ki živijo v vodi, tleh ali kot zajedavci. Med zajedavske skupine sodijo na primer sesači in trakulje, med prostoživečimi ploskimi črvi pa je najbolj poznana skupina vrtničarjev. Kopenski vrtničarji spominjajo na pijavke, vendar nimajo priseskov, od deževnikov pa se razlikujejo po tem, da nimajo kolobarjasto členjenega telesa. Zamenjamo jih lahko tudi z golimi polži, vendar so bolj ploščati, ožji in daljši. Nekateri imajo značilno oblikovano kladivasto glavo.

Kopenski vrtničarji so vezani na vlažno okolje in so zato pogostejši v tropskih krajih. V svetu je poznanih približno 900 vrst, v Evropi je le devet domorodnih. Slovenski kopenski vrtničarji so izjemno slabo raziskani - doslej sta bili zabeleženi le dve kopenski domorodni vrsti.

Ploski črvi iz skupine vrtničarjev večinoma plenijo majhne talne živali (deževnike, polže in druge nevretenčarje). Ponavadi so dolgi do nekaj centimetrom, čeprav nekatere vrste dosežejo tudi preko 20 centimetrov. Dihajo skozi kožo, iz katere

izločajo sluz, zato je njihovo telo svetleče in vlažno. Imajo preproste oči, s katerimi ne vidijo, temveč le zaznavajo svetlobo. So dvospolniki, pri nekaterih vrstah je možno nespolno razmnoževanje na način, da se del telesa odcepi in iz njega zraste nov osebek. Zelo dobro se tudi regenerirajo po poškodbah.

V zadnjih 15 letih se število tujerodnih vrst v Evropi povečuje. Danes je znanih že vsaj 20 vrst, med katerimi so nekatere invazivne, saj povzročajo škodo v ekosistemih. Veliko podatkov o tujerodnih vrstah prihaja iz Italije, kjer so z vključitvijo javnosti odkrili 15 vrst na 140 različnih lokacijah. Najdbe ploskih črvov, ki tolerirajo nižje temperature, so najbolj pogoste v zasebnih vrtovih in v vrtnarijah. Najpogostejše jih lahko opazimo v toplejših mesecih po deževju, na primer maja, junija ali septembra. Takrat lahko prilezejo na primer na teraso, kjer jih nepozorno oko lahko zamenja z deževniki. Tiste vrste, ki pa so vezane na toplejše okolje, najdemo le v notranjih prostorih – v hišnih lončnicah, domačih rastlinjakih ter v rastlinjakih vrtnarij, botaničnih in

zooloških vrtov. Širjenje vrtničarjev je povezano s prodajo lončnic, uvoženih iz drugih držav, na primer Nizozemske; v novo okolje pridejo namreč ponavadi v obliki jajčec v zemlji.

Tujerodni vrtničarji lahko vplivajo na naravne ekosisteme, saj plenijo deževnike in druge talne živali. Če se pojavijo v velikih številkah, lahko zmanjšajo količino deževnikov v tleh in s tem oslabijo naravne procese v tleh. Nekatere vrste, kot je rastlinjaški vrtničar (*Bipalium kewense*), vsebujejo močan strup tetradotoksin (enak strup vsebujejo smrtno strupene ribe napihavalke), ki ohromi plen in deluje kot obramba pred plenilci. Ti tujerodni ploski črvi imajo zato v naravi malo naravnih plenilcev. Zaradi morebitne prisotnosti strupa odsvetujemo dotikanje s katerokoli vrsto.

V Sloveniji so zaenkrat znane le redke najdbe, zaenkrat jih največ prihaja ravno s Primorske: mnogočrtni vrtničar (*Diversibipalium multilineatum*) je bil zabeležen v Šempetru pri Gorici (2021), Kromberku in Novi Gorici (2024), podatki o ploskolistem vrtničarju (*Obama nungara*) za Koper pa so nejasni. Glede na podatke iz drugih delov Evrope smo prepričani, da se v Sloveniji pojavlja več vrst, kar pa moramo še raziskati. V nadaljevanju sta opisani obe vrsti, ki sta bili najdeni v Sloveniji.

Mnogočrtni vrtničar izvira iz vzhodne Azije. Zelo podoben je rastlinjaškemu vrtničarju (*Bipalium kewense*), razlikujeta se predvsem po vzorcu črt na glavi. Za obe vrsti je značilna kladivasto oblikovana glava, zaradi katere je dobila skupina ime **"kladivasti ploski črvi"**. **Rastlinjaški vrtničar** je strokovno ime dobil po angleškem botaničnem vrtu Kew Gardens, kjer je bil prvič najden leta 1878, še preden so ga odkrili v njegovem izvirnem okolju v Aziji. S tem je povezano tudi njegovo slovensko ime. Obe vrsti imata dolgo, sploščeno telo z vzdolžnimi temnejšimi črtami, v dolžino lahko dosežeta tudi več kot 25 cm. Vrsti živita v vlažnih, senčnih okoljih, pogosto v vrtovih, kjer se hranita z deževniki in drugimi talnimi nevretenčarji. Širjenje teh vrst je povezano z izmenjavo okrasnih rastlin, saj jajčeca in mladi osebek pogosto preživijo v prsti. Prisotnost teh živali lahko povzroči škodo v naravnih okoljih zaradi plenjenja deževnikov in drugih talnih organizmov.

Mnogočrtni vrtinčar (*Obama nungara*). Foto: Tomi Trilar

Ploskolisti vrtinčar *Obama nungara* se od omenjenih vrst iz skupine kladivastih črvov precej razlikuje. Izvira iz Južne Amerike, zaradi človekovega posredovanja pa se je razširil po Evropi in drugih delih sveta. Ima podolgovato in sploščeno telo, ki meri v dolžino do 7 cm. Je krajši in širši od mnogočrtnega in rastlinjaškega vrtinčarja. Barva je lahko različna, pogosto rjavkasta z značilnimi vzorci, ki spominjajo na listje. Na zgornji strani telesa imajo pogosto vzdolžno svetlejšo progo. Imena *Ob ama* ni dobil po nekdanjem ameriškem predsedniku, temveč izhaja iz jezika domorodnih južnoameriških Indijancev in pomeni "raven kot list". V Evropi je bil najden na

vrtovih in kmetijskih površinah, kjer se hrani predvsem z deževniki in kopenskimi polži. Vrsta je znana po svoji sposobnosti hitrega širjenja, saj se razmnožuje spolno in nespolno. V Evropi je bil najden na več lokacijah (tudi na več lokacijah v Italiji), zato je zelo verjetno, da bomo v prihodnosti vrsto našli tudi pri nas.

Pri raziskovanju prisotnosti teh vrst se obračamo na vas: izkušnje iz Francije in Italije kažejo, da je sodelovanje državljanov ključno za boljše poznavanje razširjenosti teh tujerodnih vrst.

Besedilo: Doc. dr. Živa Fišer

Kaj storiti, če jih opazite?

Ne dotikajte se jih z rokami, temveč jih privzdigujte s pomočjo manjših paličic – nekateri ploski črvi lahko izločajo toksine.

Zabeležite opažanje – živali fotografirajte in jih, če je mogoče, ujemite v zaprto plastično ali stekleno posodo. V posodo dodajte nekaj plasti navlaženih papirnatih robčkov in jih shranite v hladilniku.

Sporočite opažanje na enega izmed spodnjih načinov!

- preko elektronskega sporočila na ploskicrvi@upr.si
- preko Facebook skupine "[Tujerodni ploski črvi v Sloveniji](#)"
- preko obrazca <https://forms.office.com/e/MAKv9LWgxb>
- na stacionarni telefon (05 663 58 07; med delovniki).

Izjemno bomo veseli **vaših shranjenih vzorcev** – o načinu pošiljanja se bomo zmenili z vami osebno.

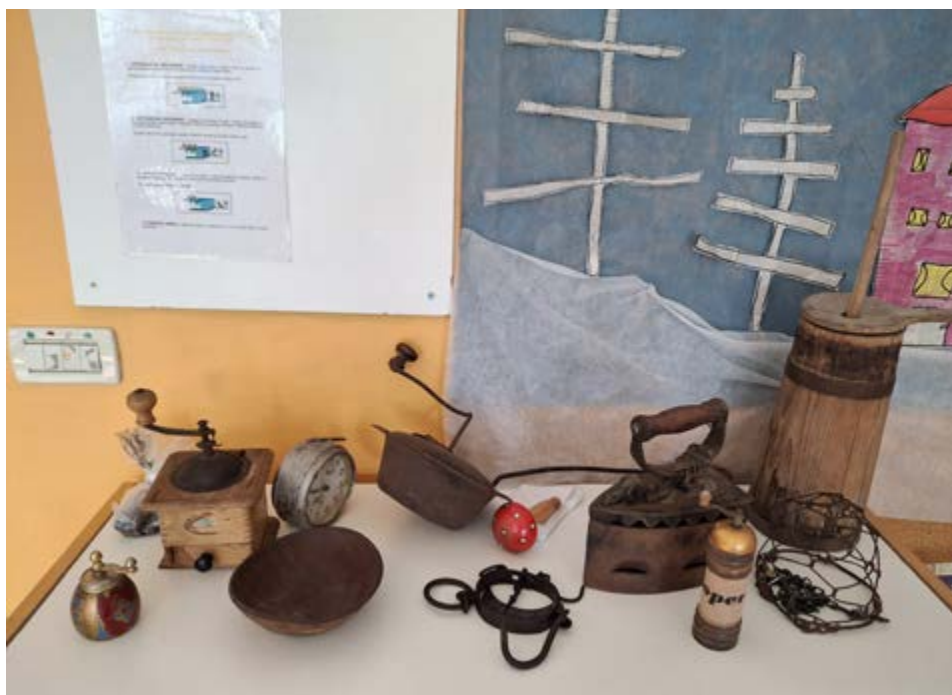
Mnogočrtni vrtinčar (*Obama nungara*). Foto: Jana Laganis

KULTURNO OBARVAN TEDEN V PRVEM RAZREDU NA OŠ ŠEMPETER

Prvi februarski teden je bil za naše prvošolce še posebej zanimiv in ustvarjalen, saj smo ga posvetili kulturi in umetnosti. V sklopu kulturnega tedna smo izvedli različne dejavnosti, s katerimi smo učencem približali slovensko kulturno dediščino in jih spodbudili k umetniškemu izražanju.

Posebno pozornost smo namenili največjemu slovenskemu pesniku Francetu Prešernu. Učenci so se seznanili z njegovim življenjem in delom ter nato z ogledom risali njegov portret. Ta tehnika jim je omogočila raziskovanje kontrastov in senčenja, hkrati pa jih je spodbudila k natančnemu opazovanju pesnikovih obraznih potez.

Poleg tega smo obravnavali tudi Prešernovo balado Povodni mož.

Otroci so ustvarjali ilustracije na to temo in na papir prenesli svojo predstavo o skrivnostnem vodnem bitju in njegovi nesrečni izvoljenki Urški. S svojimi risbami so pokazali veliko domišljije in ustvarjalnosti.

V razredu smo pripravili razstavo predmetov nekoč. Učenci so imeli priložnost spoznati stare predmete in se seznaniti z načinom življenja v preteklosti. Poleg tega sta nas obiskali članici Društva žena Šempeter, ki sta predstavili življenje nekoč. Njune pripovedi so učence popeljale v čase naših babic in dedkov, kar je bilo za vseh zelo zanimivo in poučno.

Ob zaključku kulturnega tedna smo se posladkali s štravbami, ki so jih napekle članice društva kmečkih žena. To je tradicionalna sladica, ki je še dodatno pričarala vzdušje preteklih časov.

Vse nastale umetnine smo s ponosom razstavili v avli šole. Razstava je pritegnila veliko pogledov učencev, učiteljev in staršev, ki so občudovali izvirne in domiselne izdelke naših najmlajših ustvarjalcev.

Matejka Harej, Sara Ambrož, Karmen Grosar, Urška Gregorčič

KULTURNA PRIREDITEV OB PREŠERNOVEM DNEVU NA POŠ VRTOJBA

Na Podružnični osnovni šoli Vrtojba smo s prireditvijo obeležili slovenski kulturni praznik – Prešernov dan. Skozi bogat in pester program so učenci pokazali svojo ustvarjalnost ter spoštovanje do slovenske kulture in umetnosti.

Prireditev smo začeli s petjem slovenske himne, Zdravljice. Sledili so nastopi učencev, ki so skozi recitacije pripovedovali o Francetu Prešernu, super junakih, knjigah in moči besed. Kulturni program so obogatili tudi glasbeni nastopi. Učenke so zaigrale na harfo, violino, klavinovo in kitaro, pevski zbor pa je ob spremljavi zapel pesmi Vse tičice lepo pojo in Nagajivka. Učenci so pri pouku in v podaljšanem bivanju tudi likovno ustvarjali in pisali pesmi. Preizkusili so se v vlogi različnih umetnikov.

Prireditev je bila priložnost, da izrazimo ponos na slovensko kulturo in umetnost ter spodbudimo mlade k ustvarjanju in izražanju skozi besedo, sliko, risbo, gibanje in glasbo.

Suzana Koncut

SNEŽAKI KORENJAKI

Zime pač ne moremo zaključiti, če v njej ne nastopajo sneženi možje. V skupini Miši iz vrtca v Vrtojbi smo letos snežake dodobra preučili. Ustvarjali smo ga iz papirja, matematično zlagali iz sestavnih delov, peli in plesali na temo snežakov, pripravili kamišibaj predstavo »Trije snežaki« in z njo presenetili vse skupine v vrtcu ter seveda ustvarili snežake s pomočjo kaširanja, pletenja, lepljenja, slikanja z ledom ... Skratka, uporabili smo ogromno tehnik in pokazali vse naše spretnosti.

In tako se bo zima počasi poslovila ter nam namesto snega natrosila polne travnike rož.

Barbara Žorž

DAN ODPRTIH VRAT

GLASBENA ŠOLA
NOVA GORICA

IN NOVI GORICI
IN ŠEMPETRU
PRI GORICI!

SOBOTA,
12. 4. 2025,
OD 10. DO 12.30^h

VPIS:
OD 3. DO 15. 5. 2025
www.vpis.gsng.si

ZIMSKI POHOD DO STRAŽNEGA STOLPA

V skupini Miši iz vrtca Sonček smo zelo športni, razgibani in veliko damo na telesno aktivnost. Lepega zimskega dne smo se odpravili na pohod do meje z Italijo, kjer stoji stražni stolp, ki je imel pred davnimi časi nalogo varovati mejo.

Otroci so v vrtec prišli športno napravljeni z nahrbtnikom in pijačo, midve pa sva s seboj vzeli stvari za piknik: mandarine, jabolčne krlje in rozine ter nekaj sladkega (bonboni), da bomo lažje hodili tudi nazaj proti vrtcu.

Ob cesti smo seveda hodili v koloni, ko pa smo prišli do poljske poti, smo hodili

prosto, tekali, opazovali okolico, prepevali in tekmovali, kdo med tekom ostane na nogah in se ne spotakne.

Pri stražnem stolpu je bila žal ograja, ker ga prenavljajo, in nismo mogli do klopice, a smo se kljub temu znašli, se posedli na nahrbtnike in si priredili piknik.

Na poti domov smo prepevali, hodili zadenjsko in občudovali sončne žarke.

Soncu v pozdrav smo na primernem mestu oblikovali sončno mandalo iz kamenčkov.

V vrtec smo se vrnili ravno v času kosila, hitro pojedli in že plaval proti sanjam, saj nas je pohod dodobra utrudil.

Veliko športnih podvigov vsem!

Skupina Miš, Barbara in Tina

ŠOLSKI BAZAR V DECEMBRU PRISPEVEK UPOKOJENCEV IZ ŠEMPETRA

Šempetrski upokojenci so se tudi letos pridružili šolskemu bazarju z ročnimi izdelki. Izkupiček so namenili za šolski sklad. Delavnica je potekala v mesecu novembru. Izdelki pridnih rok so krasili stojnico v šolskem prostoru. Da je bil mesec december še lepši, je šola organizirala bazar. **V sredo, 11. 12. 2024**, so pripravili:

- božično-novoletno prireditev in koncert šolskih pevskih zborov Šempeter v veliki telovadnici,
- otvoritev božično-novoletnega bazarja z izdelki otrok in Društva upokojencev Šempeter ter peciva, ki so ga prispevali učenci in starši,
- srečelov (izdelke smo zbirali s pomočjo staršev)
- slastne palačinke – ponudba devetošolcev.

Sredstva, zbrana na srečelovu in bazarju, so namenjena za šolski sklad.

Doživeli smo čarobno vzdušje v družbi učencev in ostalih, ki so pripomogli k ustvarjanju izdelkov.

Haideja Černe

☎ Matjaž – 040 464 820
✉ info@kkpantal.si

Si star/a med 6 in 16 let?

KOLESARIŠ?

KOLESARSKI KLUB PANTAL
vpisuje nove člane/ice v kolesarsko šolo

PRIDRUŽI SE NAM in spoznaj svet kolesarjenja!

Ponujamo prilagojen program za vsako starostno skupino;
mlajši člani začnemo z osnovami na gorskih kolesih.

MIKLAVŽEV KONCERT

Za popestritev kulturnega dogajanja v občini se zavzeto trudijo v Kulturno umetniškem društvu Šempeter. Že večkrat so v začetku decembra v goste povabili različne glasbene sestave na tradicionalen Miklavžev koncert.

Tako je 7. decembra 2024 nastopil Mešani mladinski pevski zbor Šempeter-Vrtojba. Dvorana v Coroninijevem dvorcu je bila polna, poslušalci pa so bili navdušeni nad nastopajočimi. Zborovodkinja Mojca Maver Podbersiĉ vlaga v razvoj mladih pevcev veliko truda in energije, zato pevci izkazujejo glasovno spretnost in predanost.

Lep večer je bil uvod v vesele decembrske dni, ki so sledili.

Tanja Lestan, KUD Šempeter

ČEZMEJNA HARMONIJA OB KULTURNEM PRAZNIKU

Méstoma je naslov gledališko-glasbenega dogodka, ki je nastal v duhu čezmejnega povezovanja ob otvoritvi Evropske prestolnice kulture leta 2025. V svojem bistvu že sama beseda nosi dvojni pomen, saj jo lahko poleg prvotno izpostavljenega pomena, ki zaobjema pojem razdeljenosti (tu in tam), sočasno razumemo tudi kot poklon mestoma, ki sta se simbolično združili v eno – Novi Gorici in Gorici. Proslava Slovencev v Italiji je tako obeležila slovenski kulturni praznik, udeležili pa so se je visoki gostje, saj je združevala pokroviteljstvo italijanskega

predsednika Sergia Mattarelle ter slovenske predsednice Nataše Pirc Musar. Med omenjenimi gosti je bila tudi Vesna Humar, državna sekretarka na uradu vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. V režiji priznane ustvarjalke Jasmin Kovic je tako 60 mladih, ki delujejo v skupnem brezmejnem prostoru, na odru Kulturnega doma Gorica upodobilo želje in načrte za skupno prihodnost. Združeni zbori so mestoma zazveneli pod taktirko dirigenta Davida Bandlja, spet v drugih trenutkih pa je taktirko prevzela zborovodkinja Mojca Maver Podbersiĉ.

Slavnostni govornik proslave je bil Martin Lissiach iz Zveze slovenskih kulturnih društev, podelili pa so tudi priznanja posameznikom, ki so se z ustvarjenimi projekti ter s številnimi pobudami najbolj izkazali na področju kulture med Slovenci v Italiji. Mladi udeleženci so izpostavili pomen skupnega sodelovanja, ki ga prinaša naziv Evropske prestolnice kulture, ter soglasno obljubili, da projekt ni bil zadnji te vrste.

Neža Podbersiĉ

POMEMBNO JE, DA KULTURE NE LE OHRANJAMO, AMPAK JO ŽIVIMO

6. februarja 2025 smo tudi v Občini Šempeter-Vrtojba obeležili slovenski kulturni praznik. Kot je med drugim v svojem slavnostnem nagovoru povedal tokratni slavnostni govornik, Vladimir Čadež, ravnatelj Glasbene šole Nova Gorica, kultura ni zgolj ogledalo družbe, temveč je v resnici družba sama. Je tisto, kar dela posamezno družbo posebno in edinstveno. »Naša kultura je naš narod. Slovenci, ki so daleč od doma prav to izredno pogrešajo in cenijo. Poslanstvo ravnatelja mi ravno ob tem spoznanju narekuje, da se preko pedagoškega dela naslanjam na nacionalni kulturni ponos, preverjen tam daleč v tujini, kjer je marsikomu nedosegljiv, a prav zato neobhoden nadaljnjemu naznanjanju bodočim generacijam tu doma. Upam si trditi, da je to edina pot, ki bo obdržala narodno zavest, ki je zibelka naroda. Zato naj bo naš slogan za bodoče generacije: Cenimo naše bogato kulturno poslanstvo ter ga delimo mlademu rodu.«

Da to Glasbena šola Nova Gorica s podružnično šolo v Šempetru na mladi rod že odlično prenaša, so dokazali mladi glasbeniki, ki so obogatili letošnjo slovesnost v Coroninijevem dvorcu, ki jo je v celoto zaokrožila Mojca Maver Podbersič.

Mateja Poljšak Furlan

FOTOGRAFIJE SKUPINE PHOTO ACTION NA RAZNIH LOKACIJAH

Dora Verlič, Photo action, Krajevna knjižnica Šempeter

V sklopu projekta Art Zagon, ki ga vodi šempetrski Klub Zagon, je v prostorih Goriške knjižnice Franceta Bevka Nova Gorica in njene podružnice Krajevne knjižnice Šempeter, na Ljudski univerzi Nova Gorica ter v Knjižnici Damirja Feigla v Gorici (IT) na ogled sklop fotografij skupine Photo action, ki ima sedež v Šempetru pri Gorici.

Skupina Photo action, ki deluje že več kot pet let, se je v začetku leta razširila in jo sedaj sestavlja 16 članov. V prvem od štirih sklopov predstavljajo fotografije Denise Kesten, Mojca Lipicer Stantič, Tomaža Lipicerja in Dore Verlič, ki ima fotografijo na ogled v Krajevni knjižnici Šempeter (na fotografiji).

Skupino sestavljajo še Barbara Rot, Darja Črnologar, David Verlič, Dejan Gregorič, Filip Wieser, Greta Adamlje, Jerneja Kraigher, Ksenija Vogrinc, Nastja Štemberger, Renato Maffi, Sanja Kotnik in Suzana Uršič. Člani Photo action, ki fotografije redno predstavljajo v mesečnih foto galerijah na njihovi spletni strani, so marca v Galeriji Zagon v Šempetru pri Gorici javnosti predstavili fotografije po izboru Maše Lancner. Razstava poteka v sodelovanju Kluba Zagon z Zavodom iMana LAB. V naslednjih mesecih pa bodo fotografije predstavili tudi v prostorih vrtojbenskega Mladinskega centra.

Nadja Uršič

Foto: David Verlič

PREDSTAVITEV KNJIGE *GORICA*

Društvo upokojencev Šempeter pri Gorici je pričelo leto 2025 z literarnim večerom. Sredi meseca januarja je v Coroninijevem dvorcu organiziralo predstavitev knjige *Gorica* in pogovor z avtorico Matejo Gomboc. V nabito polni dvorani so prisotni z velikim zanimanjem in s kančkom nostalgije prisluhnili pogovoru z avtorico. Večer je s klavirskimi skladbami popestril prof. Jan Klančič, pogovor pa je vodil dr. Bor Urbančič, ki je avtorico romana tudi predstavil.

Mateja Gomboc, roj. Fornazarič, je otroštvo in mladost preživela v Ajdovščini in Sovodnjah ob Soči. Po končani srednji šoli v Novi Gorici je študij nadaljevala v Ljubljani, kjer je diplomirala iz slovenskega in italijanskega jezika. Zaposlena je bila kot samostojna prevajalka, nekaj časa je bila delala tudi kot profesorica v Novi Gorici, od leta 2000 pa je zaposlena kot profesorica slovenščine na Škofijski gimnaziji v Ljubljani. Literarnemu ustvarjanju se je začela posvečati kmalu po študiju. Prejela je že več nagrad. Roman *Gorica* je bil že leta 2023, takoj po izidu, nominiran na Slovenskem knjižnem sejmu za knjigo leta, leta 2024 pa za Cankarjevo nagrado.

Avtorica je povedala, da se je najprej namenila pisati roman o svojih letih otroštva, mladosti in mladega odraslega življenja. Potem je čisto po naključju spoznala osebni zgodbi dveh Goričank, ki sta jo tako zaznamovali, da je potem začela pisati drugačno zgodbo, kjer

je njena zgodba umaknjena na zelo stranski tir. Nagovorilo jo je tudi dejstvo, da je bila za leto 2025 napovedana Evropska prestolnica kulture – Gorica in Nova Gorica. Začela je študirati zgodovinska dejstva, se pogovarjati z ljudmi, ki so živeli v času, ko je Nova Gorica nastajala, z zgodovinarji, urbanisti ... Od ideje, da bo napisala ta roman, do njegove prve oddaje na založbo je preteklo leto in pol.

Na literarnem večeru je pogovor je tekel od življenjskih zgodb glavnih junakov do zgodbe o postavitvi meje, o pomenu različnih jezikov (slovenščina, italijanščina, furlanščina), o nastanku in rasti mesta Nova Gorica, o povezanosti avtorice z Novo Gorico in njenem doživljanju mesta ter o veliko drugem glede videnja Gorice in Nove Gorice danes. Na koncu pogovora so se vključili tudi posamezniki iz občinstva, ki so živeli v času nastajanja Nove Gorice ali tam tudi živeli, in povedali marsikaj zanimivega, svoje osebne zgodbe, pa

tudi njihove poglede na obravnavano tematiko. Izpostavljeno je bilo tudi, koliko dejavnosti se je iz našega Šempetra preselilo oz. predstavilo v novo nastalo mesto.

Po končani predstavitvi in pogovoru so se udeleženci skupaj z avtorico zadržali v avli dvorca, kjer so si v prijetnem in veselem vzdušju imeli še veliko za povedati.

Darja Furlan

SOBANOV POKLON EVROPSKI PRESTOLNICI KULTURE (EPK)

V tednu pred uradnim odprtjem Evropske prestolnice kulture smo zaznali pravo eksplozijo likovnih razstav našega domačega računalniškega umetnika Bogdana Sobana. Bogdana, ki je bil rojen v Vrtojbi leta 1949, bolj ali manj vsi poznamo, saj je veliko prisoten tako doma kot v tujini s svojim inovativnim projektom »Generative Art«. Po izobrazbi je sicer diplomirani strojni inženir, ki pa je pretežni del svoje delovne kariere delal na področju izgradnje informacijskih sistemov. Kot dober poznavalec računalništva in programiranja je začel v svojem prostem času razvijati projekt z namenom raziskave ustvarjalnih možnosti računalnika na področju vizualne umetnosti. Razvil je vrsto računalniških programov, ki na osnovi matematičnih algoritmov ustvarjajo abstraktne likovne podobe na ekranu in temeljijo na naključnosti. Njegov projekt je še eden od dokazov, kako sta umetnost in znanost v vsej zgodovini tesno povezana. Soban svoj izvirni koncept ustvarjanja pogosto predstavlja v obliki razstav, predstavitev in delavnic, sodeluje na tovrstnih strokovnih srečanjih doma in po svetu ter piše prispevke na to tematiko. Njegova dela so tudi redno prisotna na razstavah v okviru svetovnih konferenc matematikov.

Kaj je bil osnovni motiv za vaše razstave, ki so se dnevno kot po tekočem traku odpirale od 4. do 8. februarja 2025, in sicer v Jožefovi galeriji v Logatcu, v Galeriji Ars v Gorici, v Dvorcu Coronini v Šempetru, v Casinoju Perla in v Domu starejših občanov v Vrtojbi?

Torej, nekaj je bilo slučajnega, nekaj pa tudi ne. Svojo prvo prijavo za sodelovanje na EPK sem poslal 2. decembra 2019 po srečanju in pogovoru z gospo A., ki je imela pisarno na železniški postaji v Novi Gorici. Kot svoj prispevek sem ponudil razstave mojih računalniških slik in predavanja, kjer bi različnim skupinam predstavil, kako lahko računalnik ustvarja likovna dela. Cilj mi je bil predvsem približati tovrstno ustvarjanje ljudem. Nekaj let ni bilo nobenega odgovora. V jeseni leta 2023 sem ponovno vzpostavil kontakt s takrat že novim vodstvom EPK in dobil prijazen odgovor, da mojega projekta žal ne morejo vključiti v njihov program.

Kako je pa potem prišlo do ideje o zagonu vašega osebnega projekta »Moj poklon Evropski prestolnici kulture«?

Odgovor je sila preprost. Slučajno se je zgodilo, da sta mi dve razstavi, ki sem ju že nekaj časa čakal (Logatec in Ars

Gorica), padli v tisti teden pred odprtjem EPK. In takrat je padla ideja: kaj če bi na hitro pridobil še tri razstave in dostojno počastil prihajajoči EPK. In tako se je tudi zgodilo – projekt sem poimenoval »Moj poklon evropski prestolnici kulture«. Tako so mi z veseljem prisluhili na občini v Šempetru, v Casinoju Perla in v Domu starejši občanov Vrtojba.

Kako pa je mogoče upravljati toliko dogodkov istočasno v lastni režiji? Tu je le veliko dogovarjanja, tiskanje vabil, letakov, plakatov, sploh celotne logistike, pa tudi stroškov.

Seveda so mi tukaj veliko pomagali subjekti, ki so mi ponudili prostor in mi tudi pomagali pri izvedbi, katerim se iz srca zahvaljujem. Po drugi strani pa imam sam veliko izkušenj na tem področju, saj sem od leta 2000 dalje imel (in velik del tudi fizično postavil) preko 140 samostojnih razstav doma in v tujini.

Kako pa se bodo stvari odvijale naprej? Videli smo vaš seznam prihajajočih razstav in predavanj, kjer je že preko 10 novih dogodkov. Kako boste vse to zmogli?

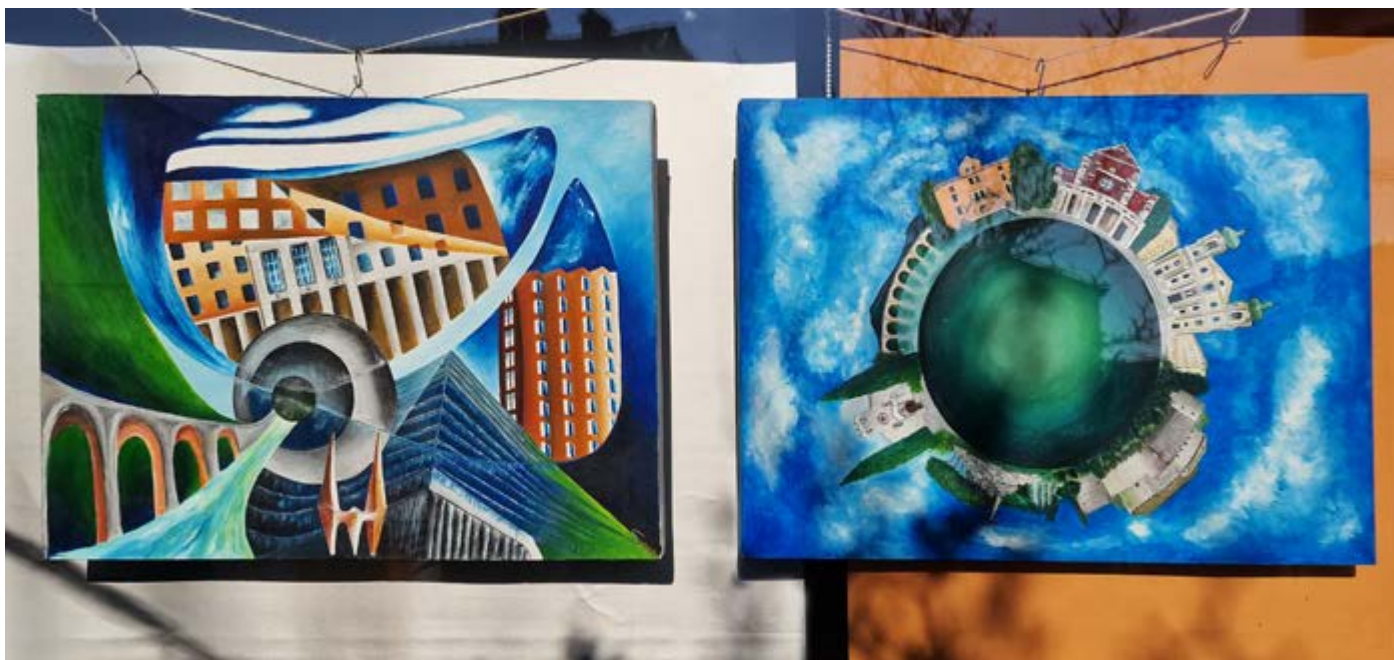
Vse se skriva v motivu. Naslednje leto bo 40 let, odkar mi je računalnik ustvaril prvo sliko, ki jo imam na papirju kot fotografijo posneto s TV ekrana. Proces je takrat tekel na enostavnih programčkih v BASIC-u na računalniku COMMODORE 64. Ljudem želim približati področje ustvarjanja, ki je doslej vedno bilo v domeni človeka in sedaj prehaja v sivo cono, kjer je veliko stvari nedefiniranih. Samo en primer: kdo je avtor tako nastale slike, o čemer je napisanih veliko razprav, a pravega odgovora ni. Tudi prihajajoča AI (artificial intelligence) neprestano odpira nova vprašanja. Torej, moj projekt bom peljal naprej do konca tega leta in s tem mogoče realiziral del mojega poslanstva.

Hvala lepa za vaše odgovore in želimo vam veliko moči ter zdravja za realizacijo vaših sanj.

Lara Soban

SUZANA URŠIČ: DVE GORICI, EN ODSEV

V Galeriji Zagon v Šempetru pri Gorici je bila marca na ogled razstava slik z naslovom *Dve Gorici* avtorice Suzane Uršič. Avtorica je z uporabo različnih slikarskih slogov, pod mentorstvom Juana Ariasa Gonana, ustvarila edinstven pogled na dve Gorici – zgodovinsko Gorico in sodobno Novo Gorico.

Prva slika prikazuje Gorico v realističnem slogu, kjer so mestni detajli in zgodovinski elementi upodobljeni z natančnostjo in s pozornostjo do avtentičnosti. Mestne stavbe so razporejene v krožno kompozicijo, ki Gorico upodablja kot planet, simbol povezanosti in celovitosti mesta. Druga slika se osredotoča na Novo Gorico in njeno simboliko, pri čemer je uporabljena tehnika, ki sledi estetskim principom futurizma. Ta dinamičen slog poudarja energijo, gibanje in sodobno identiteto mesta, pri čemer ostajajo osrednji elementi prepoznavni, a interpretirani skozi vizijo modernega umetniškega izraza.

Obe deli sta bili prvič skupaj razstavljeni v goriški palači Coronini Cronberg, kjer je bila Nova Gorica postavljena nad Gorico, njena podoba pa se je odsevala v ogledalu, ki je ležalo na sliki Stare Gorice. Ta postavitev je poudarjala odsev dveh mest, ki se prepletata, hkrati pa ponujala priložnost za osebno refleksijo – ob pogledu v ogledalo si obiskovalec lahko zagledal tudi sebe.

Tokratna razstava v Galeriji Zagon je predstavila slike kot taki, brez prejšnje postavitve, a z enako močnim sporočilom. Avtorica s to dvojnostjo odpira dialog med preteklostjo in prihodnostjo ter raziskuje, kako različni slogovni pristopi lahko poudarijo raznolike plati istega prostora.

Po šempetrski razstavi sta sliki trenutno del njene pregledne razstave *Multiverzum*, ki je na ogled v lokalu Gallus v Novi Gorici. Poleg tega pa sedaj razstavlja tudi fotografije na Ljudski univerzi v Novi Gorici, kjer sodeluje z Davidom Verličem in Dejanom Gregoričem na skupinski razstavi *Tri poti svetlobe*.

Dora Verlič

ŽIVLJENJE JE PESEM IN PESEM JE ŽIVLJENJE

Vsak jo poje po svoje. S posluhom ali brez njega. Pesem vsakega je enkratna in neponovljiva. Njemu lastna.

Kako jo poje gospod Vladimir Čadež, ravnatelj Glasbene šole Nova Gorica in profesor petja? Petje ga spremlja že od malih nog. Pel je v osnovni šoli. Pel je v raznih vokalnih ansamblih, v Big Ben kvartetu, v zboru RTV Slovenija, v opernih in operetnih predstavah, sodeloval na izboru za pesem Evrovizije, kot solist je pel z različnimi sestavi orkestrrov, komornih skupin. Sicer pa se posveča pretežno koncertnemu petju. 23 let je pel pri Slovenskem oktetu. Je prejemnik mnogih nagrad. Slovensko pesem je ponesel na različne konce sveta.

Še vedno poje.

Družina

»Pri nas doma je bil cel spekter ljudi pritegnjen v glasbo. Mamin oče je bil profesor, učil je slovenski jezik na osnovni šoli na Trnovem. Bil je organist. Vinko Vodopivec je bil njegov največji prijatelj, zato je bilo ogromno not Vinka Vodopivca v originalu v trnovski cerkvi. Tedensko mu je prinašal note. Očetov dedek pa je bil prvi profesionalni pevec na Goriškem. Pel je v stolnici v Gorici in v cerkvi na Trnavniku. Bil je prvi plačan pevec – solist, vmes se je ta pevska zgodba izgubila.

Moja nono in nona sta bila povprečna. Nono je igral trobento. Oče pa je kot šolarček še v italijanski šoli zmagal na tekmovanju v petju v Rimu. V tistih časih je bil to velik uspeh, predvsem za goriško osnovno šolstvo. Spoznala ga je ena profesorica, ki ga je poslala v Ljubljano, kjer je končal srednjo glasbeno šolo in akademijo, se posvetil zborovskemu delu, ker je diplomiral iz zborovske glasbe.

Jaz sem imel glasbo doma, na pladnju, vsak dan. Z očetom sem veliko hodil okrog. Hvala mu. Bil je tudi urednik za zborovsko glasbo na RTV Slovenija. Hodil sem na nedeljske oddaje Iz naših krajev.

Tako sem spoznaval folkloro in mogoče znam zaradi tega ceniti narodni duh, kar mi pomaga pri današnjem podajanju mladini, zborom, da ne izgubimo te niti, ki je nujno potrebna in se izgublja.«

Slovenski oktet

»Moj oče je bil 30 let član okteta. Bil prvi tenor, v drugi zasedbi. Oket je bil ustanovljen leta 1952. Oče se jim je pridružil po smrti Janeza Lipuščka. Zamenjal naj bi ga Rudolf Franc,»

znameniti tenorist, ki pa se kot pevec opere ni počutil v zasedbi zbora. On ni bil tako liričen tenor, bil je bolj dramsko razpoložen. Sam je presodil, da ni primeren. Oket očetove generacije se je z zaključnim koncertom v Cankarjevem domu poslovil leta 1996. Zgodba se je končala v mesecu maju. Vsi smo mislili, da oktet nikoli več ne bo, ko me pokliče maestro Nanut in mi po kanalsko reče: »Prid na avdicijo. Sam tih bod, ne povej očetu nič.« Nisem vedel, kaj narediti, ker se mi je zdelo čudno, da jaz očetu ne smem nič povedati. Junija sem šel na avdicijo. Pel sem približno dve uri na akademiji za glasbo. Spremljala me je Nada Matošević, kasneje naša korepetitorica. Septembra nas je Nanut zbral na prvi vaji. Njegov izbor je bil meni na začetku zelo čuden, ker smo bili zbrani celo trije na glas. Vaje so bile na začetku mučne, ker je bil maestro neizprosni. Hotel je perfekcijo in je še tri mesece menjaval člane, ki mu niso ustrezali. Prvi koncert smo imeli decembra na Bledu. Počutil sem se neobglen, ker solo peti skladbe, ki so jih znani pevci peli leta, ni bilo lahko. Čakaš kritike. Ljudje ti čestitajo, pa jim ne verjameš. Potem se človek navadi in ostal sem 23 let pri oktetu.«

Glasovi treh Čadežev krasno zvenijo

»K skupnemu petju in nastopanju nas je povabil Anže Vrabec, mladi dirigent in skladatelj. Predlagal je, da napiše za nas in za orkester kakšno skladbico. Takrat je bil oče na koncu kariere, sin David pa je začel hoditi k pouku petja na naši glasbeni šoli. Naredili smo ene tri, štiri koncerte z Anžetovimi skladbami. Sem ponosen, da je v Anžetovi knjigi, ki je izšla pred leti z njegovimi skladbami, nekaj priredb, ki so bile napisane prav za nas. Za očeta je napisal eno njemu ljubo skladbo, ki jo je pel na Japonskem. Ne vem, če je bila še kdaj izvedena. Lepi spomini in mi je všeč, da se je to zgodilo na našem koncu. In zraven še naš veliki skladatelj in pianist Anže Vrabec.«

Zbor Pobratimija

»Ko sem zapustil oktet, je nastala ena velika praznina. Sklenil sem, da se ne bom ukvarjal z rednim koncertiranjem, ker je to napor in telo po petdesetem letu rabi kotiček, kjer se umiri. Čisto slučajno smo že ob oktetu naredili Trio tenorjev in smo peli glasbo, ki je dejansko klasična in je združena z zabavnim notom. Dvema klasičnima instrumentoma smo dodali tolkala in tako je glasba dobila stilno en

drugačen prizvok in privabila mladino. To je bil vedno moj moto, da mladini pokažeš, da tista glasba, ki jim včasih ni všeč, zna biti tudi zelo privlačna. Klasično glasbo smo spravili na odre v nekem lažjem slogu spremljave. Pojemo na petičnih koncertih. Vsako leto 1. januarja nastopimo na tradicionalnem koncertu v Novi Gorici – letos je bilo to v okviru Evropske prestolnice kulture.

Pobratimija združuje pevce, ki so v študentskih letih prepevali pri APZ Vinko Vodopivec. Tu smo prijatelji, ki nas družijo veselje do življenja in vsega lepega. V družbi radi kaj dobrega pojemo, popijemo in se iz srca nasmejimo; kot balzam za našo dušo pa seveda tudi ubrano zapojemo. Naše prijateljstvo sega globlje od zgolj pevskega druženja, tako da priložnosti za pesem ne manjka.«

Petje in narodna zavest

»23 let sem prepeval v Slovenskem oktetu, s katerim sem prepotoval dobršen del sveta. Šele daleč stran od doma sem v očeh izseljencev začutil pravo ljubezen do domovine, katere se Slovenci

v tujini spominjajo ravno zaradi kulturne dediščine in zaradi pesmi – ob tem se ohranja jezik. Naša kultura je naš narod. Slovenci, ki so daleč od doma, prav to izredno pogrešajo in cenijo. Srečaš tretjo generacijo, ki po domovini prednikov hrepeni. In marsikoga poznam, ki se je vrnil.«

Evropska prestolnica kulture

»Pomembno je, da kulture ne le ohranjamo, ampak jo živimo. In prav zato je projekt Evropske prestolnice kulture Nova Gorica–Gorica 2025 tako dragocen. To je priložnost, da svetu pokažemo našo ustvarjalnost, da odpremo vrata mladim umetnikom in glasbenikom ter dokažemo, da je kultura tista sila, ki ne ločuje, temveč povezuje. Kultura je neminljiva, se sliši, vidi in tipa, pa celo okusi. Zato nikoli ne umre.«

Poslanstvo ravnatelja

»Poslanstvo ravnatelja mi ravno ob tem spoznanju izkušenj narekuje, da se preko pedagoškega dela naslanjam na nacionalni kulturni ponos, preverjen

tam daleč, kjer je marsikomu nedosegljiv, a prav zato neobhoden nadaljnjemu naznanjanju bodočim generacijam tu doma. Upam si trditi, da je to edina pot, ki bo obdržala narodno zavest, ki je zibelka naroda. Zato naj bo naš slogan za bodoče generacije: Cenimo naše bogato kulturno poslanstvo ter ga delimo mlademu rodu. Prav posebej sem vesel, da prav tu, v Občini Šempeter - Vrtojba, lahko ob že tako dolgoletni tradiciji glasbenega šolstva pomagam in ohranjam ter dograjujem glasbeni mozaik izobraževanja. Upam, da bo tako še dolgo tudi ostalo.«

Hvala, Vladimir Čadež. Naj bo še dolgo vaše življenje pesem in pesem naj bo življenje.

Marta Premrl

Z ALENKO PUHAR

Alenka Puhar, slovenska prevajalka, publicistka, aktivistka na področju človekovih pravic in strokovnjakinja na področju psihozgodovine, prvo pero slovenske publicistike, je 4. februarja praznovala 80 let.

Pisateljica Nataši Konc Lorenzutti jo v intervjuju za *Božje okolje* tako predstavi:

V mojih očeh se prava dama ne kaže z obleko, s premoženjem ali s položajem, ampak v tem, kako spozna in pelje svojo družbeno vlogo. Voda, s katero dama streže, je vedno sveža in bistra, ker jo zajema pri izviru, čeprav bi mnogi raje pili ustekleničeno ali sladkano.

Ena redkih pravih dam na prizorišču polpreteklosti in sedanjosti je zame publicistka, prevajalka in raziskovalka Alenka Puhar. Čeprav so njena leta zrela za počitek, še vedno neutrudno

bere, študira, opazuje, piše; razgalja sprenevedanja, laži, pritlehnosti in je zmožna materinske modrosti celo v odnosu do predrznih otrok. Če jih dobi po levem licu, desnega sicer ne nastavlja, vendar klofut ne vrača.

Alenka Puhar pripoveduje o svojem rojstvu:

»Rodila sem se partizanki v Črnomlju, februarja 1945, ko je bilo jasno, da se bliža konec vojne in da bodo z juga prodirale

mogočne vojske, poleg nemške še ustaši in četniki, zato so partizani z angleškimi zavezniki organizirali evakuacijo. Veliko civilistov so prepeljali v Dalmacijo, nekatere pa v bolnice v južni Italiji okrog Barija. Moja mama je z mano prišla v porodnišnico v Gravini. Z ganotjem lahko povem, da ima velike zasluge za njeno ustanovitev Lindsay Rogers, ki si je v Rogu ogledal majhno porodnišnico Božene Grosman in bil očaran, zato se je zavzel za takšno partizansko ustanovo še v Italiji. Rogers torej ni bil samo kirurg, ampak je poskrbel tudi za tuberkulozne bolnike in matere. To je eden izmed čustvenih razlogov, zakaj sem se začela ukvarjati z njim. Ko sva z mamo prispeli v Gravino, sem bila stara dva tedna. Prepeljani smo bili z ameriškim letalom Douglas, kar je bil v mojem otroštvu zelo nenavaden podatek. Nihče drug od mojih vrstnikov se ni mogel pohvaliti s tem, da se je že peljal z letalom.«

Med prvimi v socialističnih državah je leta 1967 prevedla preroški Orwellov roman 1984, s pisanjem in raziskovanjem pa se je veliko posvečala temnim stranem zgodovine.

Njeno najbolj odmevno delo je *Prvotno besedilo življenja*, nastalo v osemdesetih letih in je prvič izšlo pri Globusu v Zagrebu leta 1982, ker se za knjigo ni zavzel noben slovenski založnik.

Pri založbi Beletirina je izšlo leta 2004. Ob tej izdaji so zapisali:

»Gre za prvo sistematično poljudno-strokovno delo, katerega predmet je rojevanje, otroštvo, odrasčanje na Slovenskem, zlasti v 19. stoletju. Ob dokumentirani obravnavi enega najvažnejših obdobjev v človekovem življenju se knjiga ukvarja še z neenakopravnim odnosom med otroki in odraslimi, z dinamičnim napetim razmerjem med starši in otroki, zlasti materami in hčerami. Besedilo se je rojevalo kot podlistek v *Delu* in izzvalo tako nejevero kakor navdušenje.

Knjiga je pomembna iz več razlogov. Je dragoceno materialno izročilo. Kolikor je že boleče, je sestavni del naše duhovne in kulturne zgodovine. Sprašuje nas o našem odnosu do otrok in otroštva tukaj in zdaj. Ne gremo danes v drugo skrajnost, v permissivno vzgojo, ko otroku dovolimo vse, ko mu ne postavljamo meja, ga pretirano ščitimo in mislimo, da je to ljubezen?«

Njen občutek za pravičnost in človekove pravice pa najdemo v številnih knjigah in zbornikih, ki jih je napisala ali uredila.

Alenka Puhar se je posvetila tudi biografski književnosti, predvsem »neosebam« in po krivici pozabljenim, kot so Angela Vode, Izidor Cankar, Mira Mihelič, Leon Štukelj, Lindsay Rogers, Boris Furlan in Staša Furlan Seaton.

Tukaj naj omenim *Skriti spomin* Angele Vode, ene najvidnejših aktivistk feminističnega gibanja pred drugo svetovno vojno, ki so jo preganjali fašisti, nacisti, najbolj pa komunisti, in je bila po vojni obsojena na 20 let zapora. V zasliševanju, trpinčenju, poniževanju, v suženjskem delu je preživela 6 let.

Skriti spomin Angele Vode je izredno pretresljiva knjiga. Spomini se berejo kot napeta politična kriminalka. Alenka Puhar je napisala opombe, v katerih je navedla nekaj osnovnih podatkov o osebah, ki v spominih nastopajo, napisala časovno preglednico življenja in dela Angele Vode, dodala pa je tudi spremno besedo, ki že tako zanimive in pretresljive spomine samo še vrhunsko nadgradi.

In še *Partizanski kirurg* Lindsay Rogers

Gre za pomembno knjigo zavezniškega kirurga o narodnoosvobodilnem boju. Zdravil in operiral je v bolnici Ajdovec, svetoval in operiral pa še v petih drugih bolnicah na Rogu. Videl je veliko vojnega nasilja, hkrati pa je lahko kot tujec in intelektualec gledal na razmere v partizanih s kritične distance in opazil dejanja, s katerimi se ni strinjal. Njegova najbolj kritična opažanja so bila v prvi slovenski izdaji (1962) preprosto izložena, zdaj pa je besedilo objavljeno v celoti. Prevajalka knjige, Alenka Puhar, se v predgovoru posebej posveča prav vprašanju partijske cenzure.

Trpko in težko branje je v današnjem kotičku. Naj nas ne zamori, temveč naj nam bo spodbuda, da vsak gradi tak svet, da do tega ne bi nikoli več prišlo. In da ne začne spreminjati sveta, temveč sebe.

Vsak od nas in posledično vsi skupaj na poti boljšega sveta.

Marta Premrl

ČAROBNI SVET NINE ZULJAN

Nina Zuljan je slikarka, ki živi in ustvarja v Šempetru pri Gorici. Za njo je več kot dvajsetletna ustvarjalna pot. Svoja dela je predstavljala na številnih skupinskih in samostojnih razstavah doma in v tujini. Sama pravi, da je slikanje zanjo več kot le umetniški izraz, je potovanje skozi čarobnost narave.

Nina Zuljan: Vsaka cvetlica, bilka, ptica ..., ki jo naslikam, nosi s seboj svojo lastno zgodbo, ki se razvija skozi odtenke barv in strukturo podlage. Skozi slikanje narave izražam svojo globoko povezanost s tem naravnim elementom, ki hkrati predstavlja krhkost in moč. Moje slikarstvo je tako potovanje skozi čarobnost rož, bilk, ptic ..., kjer resničnost postane poezija in umetnost postane jezik duše.

Zakaj rumena?

Rumena je kot toplo jesensko sonce, ki nežno objema svet. Je barva, ki v sebi nosi živahnost mladosti in umirjenost modrosti. Kot svetla barva osvetljuje temo in razkriva lepoto tistega, kar je skrito. Rumena je kot nalezljiv smeh, ki razveseljuje srca in prinaša optimizem.

Je kot sijoče listje dreves v jeseni, ki plesoče odpade in ustvarja čudovit kontrast zeleni pokrajini. Rumena je barva ustvarjalnosti in domišljije.

Svetloba rumene odtenke spreminja od nežnih in pastelnih do intenzivnih in živahnih, kot da bi se spreminjala po razpoloženju in trenutnem občutju. Ta barva je kot sončen dan, ki razsvetli vsak kotiček in prinese občutek toplote ter veselja.

Podajte se v naravo in uživajte v rumenih odtenkih.

Kakšni občutki se vam porajajo?

Drevesa

Drevo, ki v svoji moči in eleganci izraža večnost narave, vabi k razmišljanju o večnosti narave, njeni lepoti in pomenu, ki ga drevo predstavlja v kolektivni zavesti. Drevo

je simbol moči, modrosti, plodnosti in nasploh življenja samega. To drevo te spomni, da je življenje polno čudes in da se skriva lepota v vsakem trenutku.

Listje modro kot nebo, nad glavami višje.

V zraku čarobnost, v naravi lepota.

Svoboda v vetru, sreča na vsakem koraku.

Med modrimi drevesi, tam, kjer je svet vselej prelep.

Listki

Vsak listek je edinstven, je stvaritev, ki se zlije v mozaik življenja. V njihovih barvah se odražata veselje in radost, ki ju prinaša narava. Barvni listki niso samo listi, temveč so tudi sporočilo narave: veselite se vsakega trenutka, saj rast in preobrazba prinašata obilico pozitivne energije in preobrazbe.

Prevetrimo svoje misli in zaplešimo barviti ples

Rože

So zveste spremljevalke mojega potovanja, so kot moji zvesti umetniški sopotniki. Skozi njihovo barvo, vonjave in eleganco najdem navdih za vsako mojo sliko. Hvala, ker me spremljate na moji poti.

Kobulnice

Že nekaj časa me privabljajo te krhke, elegantne kobulnice – *Apiaceae*. Na sprehodih v naravi, na potovanjih, na snegu. Kako ta njihova krhkost kljubuje letnim časom! Na snežni belini se mogočno in elegantno vzpenjajo proti nebu; kot balerine, ki izvajajo svoj ples na odru zimske tišine. Ta krhkost nas opominja na krhkost življenja in lepote, hkrati pa tako močna, da kljubuje mrazu, vetru, vročini ...

To je kot simfonija narave, kjer se vsak element združuje v popoln trenutek.

Ptice

Ptici v preletu kot sanje v večnem svetu. Ptica, simbol letenja. Največkrat je ptica z razširjenimi krili.

Poleteti pomeni iti v neznano, naučiti se gledati nase in na svet od zgoraj, z nove perspektive. Za vzlet potrebujemo močne zamahe kril, zato moramo nujno odstraniti vse dvome in zaupati vase.

Naj vas moje ptice ponesejo v višave in odkrivajte nove svetove v vas.

December

Dolgi večeri se zavijejo v odejo tišine, kjer plamen sveč osvetljuje delovni prostor in pleše v ritmu čopiča. Mrzle sapice skozi okna nosijo spomine preteklosti in obljube prihodnosti, ki se prelivajo v barve, besede ali oblike.

Umetniško ustvarjanje v decembru ima nekaj skrivnostnega – čas, ko narava počiva, umetnik pa oživi notranje vizije. Vsak gib je tih dialog z zimsko krajino, zvezdno nebo pa zdi se, da šepeta skrivnosti, ki se vtkajo v delo. Je to obdobje introspekcije, ki pa rodi čarobnost – kot da vsaka stvaritev v sebi nosi kanček decembrske čudežnosti.

Zima

Zima se razliva v svetlo tišino, kot da bi platno našlo svoj mir, a sonce se nežno in vztrajno počasi prebujata v barvite dni.

Dom

Dom ni le prostor, temveč odsev naše notranjosti. Tukaj se barve prepletajo s čustvi, svetloba nežno boža teksture, umetniška dela pa pripovedujejo zgodbe, ki nas popeljejo na pot domišljije in miru. Vsako delo nosi svoj pečat, vsaka linija je melodija, ki odmeva v duši. V tem objemu lepote in harmonije dihamo s srcem, občutimo toplino ustvarjalnosti in dovolimo, da nas umetnost vodi v svetove, kjer vladata spokojnost in navdih.

Nina, želim ti veliko navdiha pri čaranju z barvami in hvala, ker si nam s svojimi slikami in razmišljanji odprla vrata doma, ki ni le prostor, kot praviš, temveč je tudi odsev naše notranjosti.

Marta Premrl

DNEVI TISOČERIH NASMEHOV SRČNIH OTROK

Neža Podbersič. Iskriva. Igriva. Nasmehana. Sočutna. Pogumna. Vztrajna. Polna življenja in ljubezni do otrok. In če vse to povežemo v en paket, nas več ne čudi, kako to, da pet tednov počitnic in še čas vseh celoletnih priprav, potrebnih za to pot, nameni prostovoljnemu delu z otroki na daljnem Madagaskarju in se ne odloči za potovanja in poležavanja na peščenih plažah eksotičnih dežel.

Pa vseeno, Neža, zakaj si izbrala to pot?

Že od malih nog sem si želela na poseben način doživeti edinstvenost Afrike in njenih ljudstev, saj sem oddaljeno čarobnost teh krajev globoko občudovala skozi zgodbe, zapisane v adventnem koledarju, ter preko prebiranja resničnih zgodb teh in onih ljudi, ki so se vsak po svoje na neki točki življenja sami znašli v tej deželi. Poleg tega pa od vedno obožujem tudi otroke in preživljanje časa z njimi, kar mi je bilo na Madagaskarju na poseben način tudi omogočeno. Vsekakor sem torej željo nosila v sebi več kot desetletje in ko se je lansko leto ponudila ta enkratna priložnost, nisem želela oklevati, poslušala sem svoj notranji glas in se odločila, da bo poletje 2024 zame zares nosilo poseben pečat.

Prosim, na kratko predstavi sebe in vašo skupino, ki je bila na Madagaskarju.

Skupina, s katero sem se odpravila na Madagaskar, je štela osem članov, med njimi šest deklet in dva fanta.

Kako je prišlo do zamisli in uresničitve vašega potovanja na Madagaskar? Kakšne cilje ste si zadali?

Prostovoljci in prostovoljke smo se na Madagaskar odpravili v okviru programa POTA, ki deluje pod okriljem Katoliške mladine. Program je zasnovan, da mladim omogoča misijonsko izkušnjo doma in po svetu. Naši cilji so bili ponesti veselo novico evangelija, Kristusovega vstajenja ter krščanstva samega v svet, tudi med tiste, ki to morda malo manj poznajo. Seveda pa smo želeli z njimi deliti lepe trenutke v času oratorijev in skupinskih iger ter jim z našo prisotnostjo polepšati počitnice.

Kako je potekala priprava na pet tednov Madagaskarja?

Imeli smo dva pripravljala vikenda skupaj z ostalimi prostovoljci, ki so odšli na druge misijone po svetu. Znotraj naše skupine pa smo se še mesečno srečevali na sestankih, kjer smo pripravljali program oratorijev, vadili igrice, načrtovali izvedbo dodatnih dejavnosti, urejali vso potrebno dokumentacijo za naše potovanje, se udeležili izziva iz cone udobja v ljubljanskem zavodu Živim! in odšli na skupinski posvet, kjer smo dobili zahtevana zdravila (antimalarike) ter opravili potrebno cepljenje.

Vrnimo se k samemu Madagaskarju. Kako bi na kratko predstavila ta veliki otok Madagaskar?

Madagaskar je otoška država, ki leži na jugovzhodni obali Afrike in je četrti največji otok na svetu. Njegovo glavno in največje mesto je Antananarivo. Na Madagaskarju po zadnjih podatkih, dosegljivih na spletu, živi 32 milijonov

ljudi. Približno polovica je mlajših od 15 let, nekaj več kot polovica med 15 in 64 let, starejših od 65 let pa je zelo malo. Življenjski standard je relativno nizek v primerjavi z razvitimi državami, ker se otok neprestano sooča s številnimi gospodarskimi in socialnimi izzivi, kot so revščina, dostop do čiste vode in slabša razvitost gospodarstva, ki vplivajo na kakovost življenja. Pojavlja se tudi velika verska razdeljenost in kljub temu, da nimamo natančnih podatkov o verstvih na Madagaskarju, se v grobem številke gibljejo sledeče: Kristjani predstavljajo največji odstotek prebivalstva, in sicer nekje 58 %, 39 % prebivalstva se zateka k vraževerju, ki je na Madagaskarju zelo prisotno, sploh v bolj oddaljenih mestih otoka, muslimani pa tam predstavljajo le 2 % prebivalstva.

Neža, v kratkih obrisih opiši vaše potovanje.

Pot na Madagaskar smo začeli na Brniku, z letališča Jožeta Pučnika smo se najprej odpeljali do Istanbula,

tam pa smo zamenjali letalo in se s povezovalnim letom preko Mauritiusa odpravili na Madagaskar. Prileteli smo v glavno mesto, v Antananarivo, na tamkajšnjem letališču nas je pričakal voznik, ki je zaposlen pri Pedru Opeki, misijonarju na Madagaskarju, ki nas je najprej odpeljal v Akamasoo. To je vas, ki jo je Pedro Opeka zgradil znotraj mesta Antananarivo in v prevodu v slovenščino pomeni »dobri prijatelj«. Od tam smo pot po štirih dneh druženja z otroki iz mesta nadaljevali proti jugu, in sicer k misijonarju Janezu Krmelju. Ta že vrsto let deluje na Madagaskarju, v kraju Ampitafa, kjer ima svoj misijon, poleg tega pa vodi še druge podružnice, ki se nahajajo v Ambatolavi in v Vatanatu. Tudi tam smo prostovoljci izvedli oratorije. Po tednu dni smo se odpravili še južneje, in sicer na misijon k Janiju Mesecu, ki deluje v Manabondru. Tam smo ostali deset dni in izvedli tri oratorije, enega v Mahabeju, drugega v Šumišikju in zadnjega v matičnem kraju – Maranbondru.

Kakšno delo ste opravljali na Madagaskarju?

Bili smo zadolženi za pripravo in izvedbo oratorijev ter delavnic za otroke. Največ smo se ukvarjali z otroki, ki so se teh oratorijev udeležili, večinoma so bili to verniki tamkajšnje župnije, nekateri pa so prišli tudi iz zelo oddaljenih krajev in vasic, ker je Madagaskar na nekaterih predelih redko poseljen. Naše glavno delo je torej bilo, da smo s temi otroki preživljali čas – vsak dan smo jim zaigrali del dramske igre s svetopisemsko vsebino, nato smo se o tem pogovarjali in ustvarjali na dano tematiko, po kosilu smo imeli veliko igro, kjer smo se športno pozabavali in glasbeno-plesno izražali, nato pa smo zvečer priredili še zabavni ali duhovni večer s petjem krščanskih pesmi.

Kako ste se sporazumevali z ljudmi, ki ste jih srečevali pri vašem delu?

V večini smo z otroki komunicirali z gestami in kretnjami, vselej pa je vredno omeniti, da smo prostovoljci pridno zavihali rokave ter se naučili tudi nekaj osnovnih besed, ki smo jih skušali s pridom uporabljati, da smo se otrokom čim bolj približali in je pogovor lažje stekel. Veliko nam je pri vsem skupaj pomagal Zafilahy, fant malgaškega rodu, ki kot učitelj deluje na misijonu Janija Meseca in se je pri njem s pridom naučil slovenščine, s pomočjo česar se je sporazumeval z nami, nato pa besede in stavke prevedel otrokom in ostalim, s katerimi smo dnevno prihajali in stik.

Kakšne posebne vtise in doživetja, ki te bodo kot dobra popotnica spremljali na tvoji življenjski poti, si prinesla z misijona na Madagaskarju?

Zagotovo se je najbolj pomenljiv dogodek, ki ga bom za vedno obdržala v srcu, dogodil, ko smo se vračali iz ravnokar končanega oratorija v Vatanatu, na naši poti v Ampitafa.

Tistega popoldneva so trije dečki, ki smo jih imeli takrat na oratoriju, tekli za našim avtomobilom, nas prosili, naj ne odidemo, ker so čas z nami preživljali res radi in se niso bili pripravljeni ločiti. Tako so vztrajno tekli za nami skoraj pol ure po zahtevnem malgaškem terenu. Vsi smo začutili, da bi »se spodobilo in bilo bi pravično«, da nekaj podelimo z njimi. V tistem trenutku smo se sočasno obrnili k misijonarju Janezu in ga vprašali za dovoljenje, da bi dečkom podarili še zadnji paket piškotov, ki nam je ostal od prejšnjih dni. Kot bi pričakovali, nam je g. Janez to dovolil in že v naslednjem trenutku je v velikem loku letel po zraku.

Trije dečki so ga hipoma ujeli, se sredi ceste usedli na tla, sredi žgočega sonca, in si paket piškotov pravično razdelili. Pričakovali bi, da bo to vse, a ni bilo. Ko so piškote pojedli, so, vedoč, da pot nadaljujemo po njim že znani poti, ker so tam namreč živeli, znova pritekli za nami ter nam še enkrat, preden smo z avtomobilom prečkali reko, radoživo pomahali v pozdrav.

V luči opisanega dogodka bi tako lahko rekla, da v meni močno odzvanja hvaležnost Malgašev za nam sicer preproste, na videz vsakdanje stvari, ki pa niso tako samoumevne, ko jih ni.

Na Facebooku si zapisala, da si doživela tisočere nasmeha srčnih otrok, iskrene stiske njihovih rok, veliko delo misijonarjev, ki te večkrat spravi v jok, in da si hvaležna za prekrasno izkušnjo prostovoljstva.

Neža, tebi pa hvala za zgled, ki lahko vsakega od nas vabi, da se dvignemo iz znane udobnosti in po svojih močeh naredimo nekaj dobrega za drugega in za ta svet.

Marta Premrl

PIANISTKA PETRA PERŠOLJA NASTOPILA V CARNEGIE HALLU

V preteklem letu je pianistka, doktorica glasbenih umetnosti Petra Peršolja zaključila nadvse uspešno sezono. 30. novembra 2024 je nastopila v Carnegie Hall v New Yorku z glasbo svojega najljubšega skladatelja Sergeja Rahmaninova kot prejemnica prve nagrade in posebne nagrade žirije na tekmovanju American Protégé 2024. V diviziji koncertov z orkestrom je Petra tekmovala proti udeležencem iz devetih držav, kjer so lani zabeležili največje

število prijavljenih tekmovalcev doslej. Petrina zmaga ji ni le zagotovila nastopa v Carnegie Hallu, ampak jo je tudi izpostavila kot izstopajoči talent med svetovnim seznamom tekmovalcev. Petra je o dosežku povedala: »Priložnost za nastop v Carnegie Hall je prava nagrada za ves trud v preteklih letih. Izkušnja je vredna veliko več kot katera koli zmaga.« Kakšna sta bila pa vznemirjenje in strah? »V trenutku, ko sem stopila na

oder, sem videla vrste znanih obrazov, ki so pripotovali z vseh koncev ZDA, da bi me podprli. V nekaj sekundah se je nervoza spremenila v hvaležnost, nato pa sva ostali samo jaz in glasba.«

Ta nastop je bil za Petro vrhunec pestrega leta. Oktobra je nastopila v Hammer Theater kot zmagovalka Leigh Weimers Emerging Artists Award. Rotary klub San Jose vsako leto štirim umetnikom podeli prestižno denarno nagrado. Petra je bila prvonagrajenka izmed kar 98 prijavljenih umetnikov. Petrine izjemne dosežke poudarjata njeno vsestransko muziciranje in dinamičen pristop k izvajanju. Kot doktorica klavirskega poustvarjanja je prejela številna priznanja, med drugim najvišje nagrade na mednarodnem Lisztovem tekmovanju v Los Angelesu, mednarodnem klavirskem tekmovanju Francesco Forgione v Italiji in drugje.

Petra je bila rojena v Šempetru, kjer je do osmega razreda tudi odraščala. Z radostjo se spominja svoje prve lekcije klavirja pri profesorici Mariji Šaver in vedno navaja njeno vlogo pri ljubezni do glasbe. V času osnovne šole so bili med njenimi učitelji tudi Vlasta Vižintin, Ingrid Silič in Sijavuš Gadžijev. Pri slednjem je začela vzporedni srednješolski študij v Kopru ter ga zaključila pod vodstvom Aleksandre Češnjevar. Na Akademiji za glasbo v Ljubljani je Petro vodila Tatjana Ognjanovič, od tam pa je študij nadaljevala v Združenih državah Amerike. Najprej ji je bila ponujena štipendija na Vzhodni obali. Magisterij je kot asistentka nadaljevala na Havajih, doktorski študij pa je zaključila v Kaliforniji. Doktorsko dizertacijo o istrski lestvici je Petra predstavila na University of California Santa Barbara s skladateljico, glasbeno novinarko in avtorico, dr. Luiso Antoni iz Trsta.

Avtor fotografije: Petra Peršolja @love.is.newyork

Ko je razmišljala o svoji poti, je Petra povedala: »Šele decembra 2023 sem ponovno stopila na oder, saj sem prej uživala v novi vlogi mamice prečudovite hčerke Sabine.« Petra poudarja vlogo svojega moža, ki njeno ustvarjalnost konstantno podpira, in vlogo svojih staršev. »Veliko zahvalo dolgujem mojima staršema! Nikdar jima ni bilo odveč me voziti na lekcije, koncerte in me podpirati po svojih najboljših močeh. Marsikateri starši zahtevajo neko usmerjenost in trofeje. Moja starša sta mi vedno stala ob strani in zaupala mojim lastnim ambicijam, tudi ko niso bile tako jasne ali so pomenile, da bom daleč stran.« Petra ima zelo rada svojo družino in vsako leto obišče Slovenijo.

Njena kariera pa se zdaleč ne odraža samo njenega klasičnega izobraževanja, temveč vsestranskost, ki jo usmerja pod imenom Platinum Pianist. »Moj cilj je ustvariti glasbo, ki je edinstvena za vsak dogodek, takšno, ki se je bodo poslušalci spominjali. Ta vrsta igranja ustreza moji veseli in živahni osebnosti. Rada se družim z ljudmi, predvjam drugačno glasbo in osrečujem poslušalce vseh starosti,« je pojasnila Petra. Prav v tem času se s svojo družino seli iz San Franciscu v San Diego, kjer svoje delo načrtuje nadaljevati kot platinasta pianistka. »Tamkajšnja energija in vreme bosta naši družini bolj ustrezala,« je rekla. Njena poteza označuje začetek novega poglavja.

Zgodba Petre Peršolja je zgodba o odločnosti, vzdržljivosti, požrtvovalnosti in globoki ljubezni do glasbe, o njenih sanjah o nastopu v Carnegie Hall, o njenih dosežkih pianistke in podjetnice, o njej kot hčerki in kot mamici ...

Ingrid Peršolja

TRANS BALKAN RACE

Primož Gulin, veteran vzdržljivostnih goskokolesarskih preizkušenj, je prevozil najtežje dirke z gorskimi kolesi na svetu in se letos ponovno podaja na Trans Balkan Race. Letos v paru z Anejem Batističem (oba člana domačega KD Deš Fleš). Primož je v letu 2022 že zaključil dirko TBR kot prvi Slovenec. Letos se vrača nazaj na kraj zločina s kolegom Vrtejbncem. Družbo jim bo delal še en Vrtejbnc Vasija Arčon – to je zgodovinska udeležba, saj se redko zgodi, da se na tako težko dirko podajo trije sovaščani.

TBR je najtežja nepodprta terenska dirka v Evropi in čeprav ni pretiranih tehničnih težav, je treba kolo tudi porivati in nositi! Trasa poteka skozi osamljena gorska območja zadnjih nedotaknjenih območij divjine v Evropi. Pripravljen moraš biti na nenaseljena območja brez človeške prisotnosti, kjer je oskrba z vodo in hrano skoraj nemogoča oziroma težka.

Prva tretjina poti poteka po grebenu Dinarskega gorstva v bližini Kvarnerskega zaliva. Iz Sežane (izhodišče) trasa pelje čez Slavnik v megleno pokrajino Čičarja, nato pa v cvetoče gozdove gore Snežnik. Naprej se prečka mejo med Slovenijo in Hrvaško in vstopi v Nacionalni park Risnjak. Slednji je dom risa, po katerem je masiv Risnjaka dobil ime.

Iz Risnjaka trasa pelje v park narave Velebit, ki je največje posamično zaščiteno območje na Hrvaškem. Ravni kilometri belih makadamskih cest vas bodo vodili od visokogorja do Gospića (rojstnega mesta Nikole Tesle). Po dolgem prehodu v zaledje boste mejili na nacionalni park Una in se po poti Via Dinarica peljali do naravnega parka Dinara (za Kninom na zemljevidu).

Na Dinari se prečka mejo med Hrvaško in Bosno in Hercegovino ter se spustili v zavarovano območje Livanjsko polje. Iz Livna se pot nadaljuje v cincarsko visokogorje, kjer živijo zadnji divji konji v Evropi, in prispe se do naravnega parka Blidinje. Zdaj ste izven najtežjih poti na poti.

Mostar bo naslednji na progi, pogled na civilizacijo, preden se odpravite nazaj v divjino. To bo najnižja (in najtoplejša) točka poti (60 m n. v.).

Tu lahko se nabavijo hrana in vse potrebno. Od tu naprej se preide na Kraško planoto – v blatne gozdove nacionalnega parka Sutjeska in prečkali boste mejo med Bosno in Hercegovino ter Črno goro. Po velikem vzponu v rezervat deževnega gozda Perućica se nam odpre pogled na Pivsko jezero s kanjonom Pive.

Črna gora vas bo navdušila s svojimi nepričakovanimi spremembami pokrajine. Iz kanjona Pive se boste povzpeli do nacionalnega parka Durmitor, najvišje točke poti (1800 m n. v.). Nato bo niz zahtevnih vzponov skozi pokrajino in polja mlinov na veter povezal visokogorje med Žabljakom in

Kolašinom. Še zadnji pogled na kraške planote in za vedno boste nosili košček Črne gore v srcu. Prispeli boste do Nikšića in končno do dih jemajočega razgleda nad Kotorskim zalivom (cilj). To je to.

Primož Gulin

PRIZNANJE ŠPORTNE ZVEZE NOVA GORICA BRANKU JANČARJU - RK ŠEMPETER-VRTOJBA

Športna zveza Nova Gorica je konec februarja podelila priznanja najboljšim športnikom in športnim delavcem za njihove dosežke v preteklem letu in dolgoletno delo v športu. Zlato priznanje za več kot 30 letno delovanje v roketu je prejel Branko Jančar, ki je pred triindvajsetimi leti pripomogel tudi k ponovnemu zagonu ženskega roketa v Šempetru.

Na prireditvi, ki je potekala konec februarja v Perli, je bilo podeljenih kar 166 priznanj. Po pojasnilu Športne zveze Nova Gorica prihajajo nagrajenci iz 31 klubov iz 25 športnih panog. Med njimi je tudi trener Rokometnega kluba Šempeter-Vrtojba Branko Jančar, ki je z dolgoletnim delom in predanostjo izjemno zaznamoval slovenski roket.

Jančar je začel svojo rokometno kariero kot igralec in trener mlajših selekcij leta 1972 v klubu Alples v Železnikih. V sedemdesetih letih pa je kot učitelj športne vzgoje na osnovni šoli Frana Erjavca in kasneje v Mirnu, Šempasu in

Renčah učence redno vodil na šolska tekmovanja. Svojo igralsko kariero je nadaljeval kot aktivni rokometar ajdovskega kluba vse do leta 1980, ko je začel resno trenersko pot kot trener kadetov v istem klubu. Kasneje je treniral tudi kadete in mladince v MRK Nova Gorica. Po upokojitvi se je posvetil organizaciji športnih krožkov ter treningom mlajših selekcij dečkov.

Skupaj z Duškom Pejičem je leta 2002 v Šempetru postavil nove temelje ženskega roketa na pogorišču prejšnjega kluba in s tem prispeval k razvoju roketa na tem območju.

Njegov poudarek je sedaj na krožkih mini roketa, ki potekajo na kar desetih osnovnih šolah na Goriškem z generalno podporo Občine Šempeter-Vrtojba in Fundacije za šport. Izrednega pomena pa so tudi sponzorska sredstva podjetij Triglav in Hit, ki že več let podpirata delovanje kluba, kot tudi podjetja Alpacem, ki se je rokometni zgodbi v Šempetru pridružilo to sezono. V klubu RK Šempeter-Vrtojba so ponosni na Branka, ki s svojo energijo in znanjem še naprej prispeva k razvoju mladih rokometaric in rokometarjev.

Boštjan Bremec

PRENOVLJENI FITNES IN FUNKCIONALNA DVORANA V ŠPORTNEM CENTRU ŠEMPETER-VRTOJBA

V Športnem centru Šempeter - Vrtojba se ponovno odpirata prenovljeni fitnes in funkcionalna dvorana, ki bo zadovoljila vse ljubitelje športa in tiste, ki si želijo izboljšati svojo telesno pripravljenost. Po temeljiti prenovi prostor zaznamujeta moderna oprema in sodobna zasnova, ki omogoča udobno in učinkovito vadbo.

Fitnes in funkcionalna dvorana sta na voljo vsak delovni dan, od ponedeljka do petka, med 15. in 21. uro, kar omogoča širok razpon možnosti za obisk in vadbo, tako po službi kot v poznih popoldanskih urah.

Ne glede na to, ali ste začetnik ali izkušen športnik, prenovljeni prostori ponujajo vse potrebno za kvaliteto vadbo. Za več informacij in vse podrobnosti o vadbah ter urniku obiščite našo spletno stran **www.kstm-sempeter-vrtojba.si**.

Vabljeni, da obiščete Športni center Šempeter-Vrtojba in izkoristite nove možnosti za doseg svojih športnih ciljev!

KŠTM Šempeter - Vrtojba

**Prenovljeni fitness
in funkcionalna dvorana
v Športnem centru Šempeter-Vrtojba**

**Pred vrati je poletje -
skočite vanj fit in lepi!**

- **Fitnes**
- **Vadbena aplikacija**
- **Funkcionalna vadba z osebnim trenerjem**
- **Vadba za ženske, vadba za moške**

Novo!

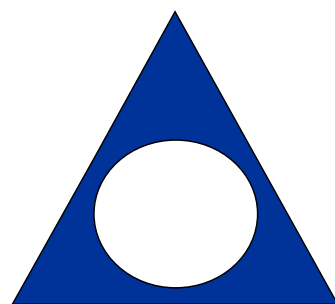
Akcijske cene!

KŠTM
ŠEMPETER-VRTOJBA

LUKASACI
Več na tel.: 041919334 in www.kstm-sempeter-vrtojba.si

Ste v skrbeh, ker vaš bližnji
preveč pije? Vas je strah in
sram zaradi tega?

Nihate od obupa do jeze, od
občutka krivde do žrtve? Imate
težave z zdravjem? Niste sami.

**Družinske skupine
Al-Anon**

Smo anonimna skupnost
svojcev z boleznijo
alkoholizma. S pomočjo
al-anonskega programa si
pomagamo pri okrevanju od
posledic življenja z zasvojeno
osebo ali osebami. Informacije
o srečanjih skupin po Sloveniji
in preko spleta na Zoom,
najdete na **<https://www.al-anon.si/strani/srecanja.php>**.

Toplo vabljeni!

Anonimni telefon:

041 590 789

031 744 722

040 589 877

ŠERAJ LJUBEZEN, NE BOLEZEN – BREZPLAČNO HPV CEPLJENJE ZA VSE DO 26. LETA!

HPV (humani papilomavirusi) so zelo pogosta virusna okužba, ki prizadene tako ženske kot moške po vsem svetu. Prenaša se s tesnimi stiki s kožo ali sluznico okužene osebe. Za prenos HPV je dovolj že dotikanje, pri tem pa ne govorimo nujno o dotikanju spolovila s spolovilom – dovolj je že dotik roke in spolovila.

Cepljenje proti HPV je eden najpomembnejših preventivnih ukrepov, ki ne ščiti samo žensk pred nastankom raka materničnega vratu in drugih rakov, temveč tudi moške. Okužba povečuje tveganje za razvoj predrakavih in rakavih obolenj pri obeh spolih. HPV je tesno povezan z nastankom več vrst rakov pri obeh spolih – med njimi so rak materničnega vratu, zadnjika, rak grla in ustnega žrela, penisa, nožnice in vulve – zato sta zavedanje, kako se lahko okužimo, in preventiva pred okužbo izjemnega pomena.

Zmotno je prepričanje, da ta virus prizadene samo ženske. Poleg raka materničnega vratu HPV povzroča še pet drugih vrst raka, ki lahko prizadenejo tudi moške. Tukaj govorimo o raku penisa, raku ustnega žrela, raku zadnjika. **Zdravila proti okužbi s HPV ni**, zdravijo lahko le posledice že nastale okužbe. Zaradi okužbe s HPV za rakom v Sloveniji zboli več kot 200 žensk in moških, približno 1.600 žensk letno pa se zdravi zaradi predrakavih sprememb na materničnem vratu. **Ne bodite tudi vi med njimi – poskrbite za svoje zdravje!**

Tako vedno znova in znova zelo glasno opozarjamo na tako imenovano **»ABC pravilo« varne in zdrave spolnosti:**
A – »abstinenca« ali odložitev prvega spolnega odnosa na obdobje večje zrelosti, s parterjem, ki ga poznamo in mu zaupamo,
B – »bodi zvest« ali zvestoba dveh partnerjev (osebe, ki imajo v življenju več spolnih partnerjev, imajo večje tveganje za okužbe s HPV in tudi druge spolno prenosljive okužbe),
C – »condom« oziroma kondom, njegova pravilna in dosledna uporaba za zaščito tako pred nezaželeno nosečnostjo kot pred spolno prenosljivimi okužbami (kondom pomembno zmanjša tveganje za okužbo s HPV, vendar je zaradi prisotnosti HPV na drugih mestih kože in sluznic ne prepreči popolnoma. Je pa kondom pomemben za zaščito pred drugimi spolno prenosljivimi boleznimi).

Najboljša zaščita je cepljenje

Ob mednarodnem dnevu ozaveščanja o HPV, 4. marca 2025, je Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) v sodelovanju z zdravstvenimi domovi v univerzitetnih mestih (Ljubljana, Maribor, Novo mesto, Nova Gorica in Koper) organiziral cepilni dan za študente pod sloganom **Šeraj ljubezen, ne bolezen**. To je bila odlična priložnost za vse študente in ostale, stare do 26. leta, ki doslej še niso bili cepljeni, da se zaščitijo pred različnimi raki, ki jih povzroča HPV. Nacionalni program v Republiki Sloveniji od lanskega poletja namreč omogoča brezplačno cepljenje vseh do 26. leta, torej vseh, ki so bodisi študentje, so zaposleni in ostali. Zaposleni in ostali se obrnejo na svojega izbranega zdravnika ali na cepilno ambulanto zdravstvenega doma, kjer živijo.

Preventiva, ki zaščiti pred rakom

V Sloveniji je na voljo 9-valentno cepivo proti HPV, ki varuje pred sedmimi najnevarnejšimi genotipi HPV, le-ti pa povzročajo preko 90 % raka materničnega vratu in velik delež drugih rakov. Cepljenje varuje tudi pred nadležnimi bradavicami na spolovilih, saj vsebuje genotipa HPV, ki povzročata 90 % vseh genitalnih bradavic.

Bodite odgovorni, zaščitite se!

Cepljenje zelo priporočamo, saj oseba zaradi neizvedenega cepljenja ne ogroža le sebe, ampak lahko okuži tudi drugega. Dodatno pa je pomembno vedeti, da je cepljenje proti HPV mnogo bolj učinkovito kot prebolelost HPV okužbe.

Ne odlašajte – izkoristite možnost in se zaščitite se pred nevarnostmi, ki jih prinaša okužba s HPV.

Teja Gačnik

ODZVOVI SE NA VABILO, A NE LE NA TISTEGA ZA ZABAVO ...

Osebe z dopolnjenimi 50 leti in več verjetno veste, da ne bo govora o vabilu na poroko ali rojstnodnevno zabavo, ampak o vabilu, ki vas vzpodbuja k oddaji vzorca blata in s tem k sodelovanju v Programu Svit.

Program Svit je preventivni zdravstveni program, ki je namenjen preprečevanju in zgodnjemu odkrivanju predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki. K sodelovanju v programu so na vsake 2 leti povabljeni moški in ženske med 50. in 74. letom starosti.

Rak na debelem črevesu in danki je v Sloveniji en najpogostejših rakov. Zaradi poznega odkrivanja je umrljivost za tem rakom še vedno visoka, zdravljenje je za bolnike naporno in manj uspešno. A na srečo je ta oblika raka tudi zelo dobro ozdravljiva, če jo odkrijemo dovolj zgodaj. Razvoj raka lahko celo preprečimo, če predrakave spremembe odkrijemo in odstranimo pravočasno.

Kaj nam o Programu Svit povejo številke?

V okviru Programa Svit je bilo v času 15-letnega delovanja odkritih več kot 4100 primerov raka na debelem črevesu in danki, od tega 220 v zdravstveni regiji Nova Gorica. Pri več kot 31.700 osebah v Sloveniji so bile odkrite in odstranjene predrakave spremembe, od tega pri 1500 osebah v zdravstveni regiji Nova Gorica.

Kako dobro se odzivamo v Program Svit v naši regiji?

Odzivnost vabljenih v Program Svit je v zdravstveni regiji Nova Gorica med višjimi v državi in se je v primerjavi z letom 2023 še povečala. V letu 2024 je odzivnost znašala 68 %, kar je 3 % več kot na ravni celotne Slovenije. Pri tem je še vedno opazen trend višje odzivnosti pri ženskah (72 %) kot pri moških (63 %). Izmed goriških občin imajo najnižjo odzivnost prebivalci občin Kanal, Bovec in Šempeter-Vrtojba, željeno 70-% odzivnost pa presegajo prebivalci občin Kobarid, Vipava, Renče-Vogrsko, Miren-Kostanjevica in Tolmin.

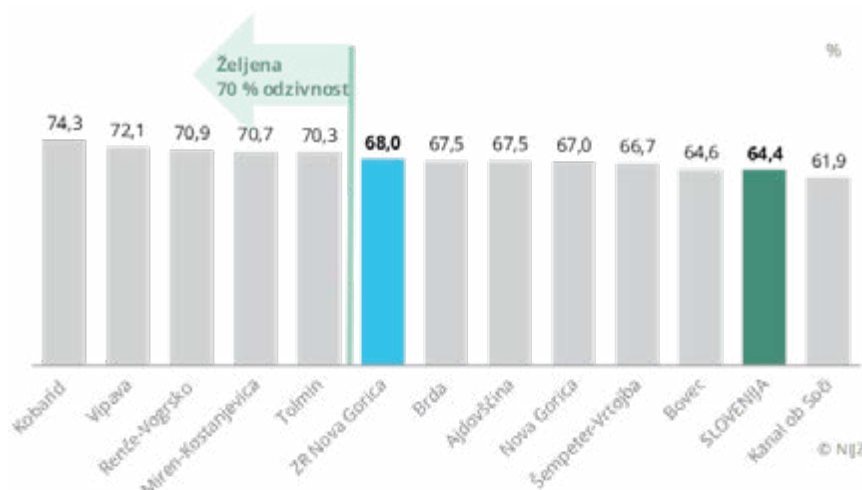
Svit na Incastri v Ajdovščini

Kakšni so razlogi neodzivnosti povabljenih oseb?

V pogovorih z obiskovalci Svitovih dogodkov največkrat slišimo, da so razlogi, da nekdo ne sodeluje v Programu Svit, naslednji: strah pred boleznijo, dobro počutje, odsotnost želje po poznavanju svojega zdravstvenega stanja, sram pred oddajo vzorca blata, nerazumevanje navodil za oddajo vzorca blata in nezaupanje v naš zdravstveni sistem. Strahovi in pomisleki, ki jih prinaša sodelovanje v Programu Svit, so razumljivi, a z zgodnjim odkritjem morebitne bolezni je ta lažje obvladljiva, lahko se predrakave spremembe odstrani, še preden sploh povzroči raka.

Spoštovani občani in občanke Šempetra - Vrtojbe,
vaše zdravje je naša skupna skrb. V zadnjem obdobju smo zaznali 5 % padec odzivnosti v preventivni Program Svit. Prijazno vas vabimo, da izkoristite to priložnost za skrb zase in se odzovete vabilu v preventivni Program Svit. Preventivna ravnanja so gradnik dolgega in zdravega življenja – naredite to zase in za svoje bližnje.

Odzivnost vabljenih v Program Svit v občinah, zdravstveni regiji Nova Gorica in Sloveniji. Zelena črta predstavlja željeno 70-% odzivnost.

Kako sodelujem v Programu Svit?

Program Svit je že marsikateremu udeležencu rešil življenje – zato ob prejemu vabila ne odlašajte, ampak se odzovite nanj. Najprej izpolnite izjavo o sodelovanju, nato po prejemu kompleta testerjev oddajte še vzorce blata. Postopek je preprost in ga v celoti izvedete doma.

Naj Svitovo vabilo ne obleži na mizi in naj pri vaši odločitvi zmaga skrb za vaše zdravje!

Vsak posameznik, ki se odzove vabilu, lahko prispeva k izboljšanju lastnega zdravja in tudi zdravja celotne družbe.

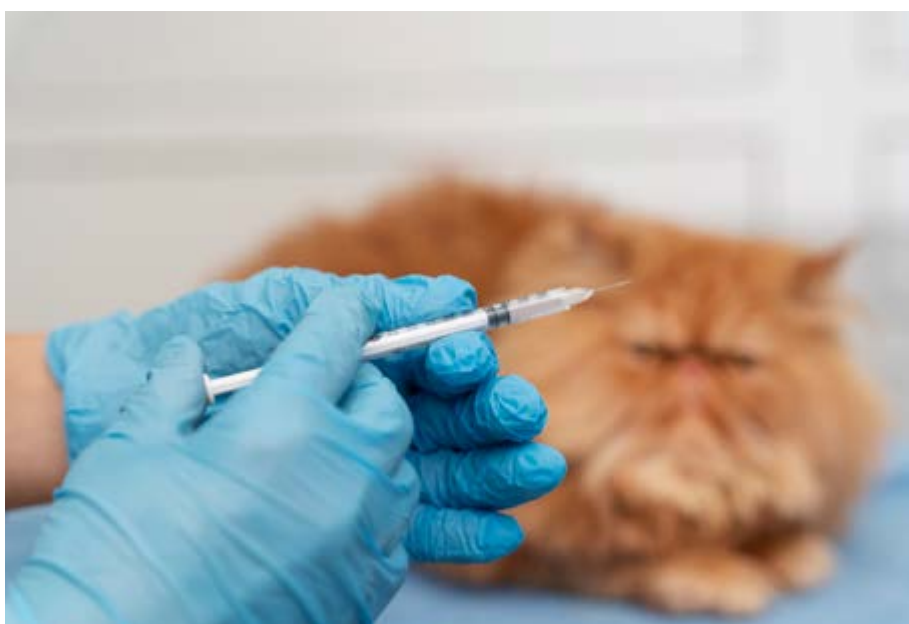
Motivirajte in k udeležbi vzpodbudite tudi družinske člane in prijatelje – tako prispevate tudi k skrbi za njihovo zdravje.

Dodatne informacije so vam na voljo na spletni strani www.program-svit.si, z vprašanji se lahko obrnete na programsvit@nijz.si. Tudi v primeru, da ste prejeto vabilo k sodelovanju vrgli v koš, lahko zanj ponovno zaprosite na gornji elektronski naslov.

Ekipa Svit, NIJZ območna enota Nova Gorica

POMEN STERILIZACIJE IN KASTRACIJE MAČK IN PSOV

Hvala, ker si boš vzela/-a pet minut svojega časa, da se seznaniš z zelo pomembno in kritično tematiko v Sloveniji. Zavetišča za živali pokajo po šivih in marsikje ne morejo več sprejeti brezdomnih mačk. Vsako leto je situacija slabša – in to zgolj zato, ker ne steriliziramo in kastriramo svojih mačk. S tem preprostim korakom bi lahko močno zmanjšali število zavrženih, trpečih živali in omogočili boljše življenje vsem mačkam.

Vsak od nas lahko prispeva k rešitvi te problematike!

Ste vedeli, da sterilizacija in kastracija nista pomembni samo za zmanjšanje populacije brezdomnih živali, ampak tudi za zdravje in dobrobit naših ljubljencev?

Zmanjšanje števila brezdomnih živali in nezaželenih mladičev: Vsako leto se rodi ogromno mačjih mladičev, ki končajo na grozljiv način (nesreče v prometu, zastrupitve, evtanazije zaradi prenapolnjenih zavetišč ...) ali trpijo hude muke. Spolna dozorelost mačke je nekje med 6. in 9. mesecem starosti, lahko pa tudi že pri štirih mesecih. Sama brejost pri mačkah traja 56–62 dni. Mačka se po kotitvi goni že v 8–10 tednih, če izgubi mladiče, pa že po 2–3 tednih. Glede na zgoraj opisano kaj kmalu pridemo do ugotovitve, da imajo mačke odlično reprodukcijsko sposobnost in da ima ena sama mačka samica v enem letu lahko tudi 12–18 potomcev, ki so dobre

štiri mesece po kotitvi lahko že spolno zreli in nadaljujejo začaran krog. Na tem mestu postaneta sterilizacija in kastracija velikega pomena.

Zdravstvene koristi: Sterilizirane mačke imajo precej manjšo možnost, da bi zbolele za rakom na seskih (še posebej, če so sterilizirane pred spolno zrelostjo), v popolnosti pa se s sterilizacijo izognemo raku na jajčnikih ali maternici in vnetju rodil, ki je lahko življenjsko nevarno. S kastracijo pa se izognemo pojavu raka na prostati. Kastrirani samci običajno ne markirajo svojega ozemlja in se ne potepajo, zato je mnogo manjša verjetnost, da bi se poškodovali oz. poginili (na primer v prometnih nesrečah). Tako samce kot samice s kastracijo oz. sterilizacijo v veliki meri zaščitimo pred okužbo z mačjim aidsom in levkozo. Obe bolezni sta neozdravljivi in za mačke usodni. Prenašata se predvsem med pretepi in parjenjem.

Obnašanje in življenjski slog: Sterilizirane in kastrirane mačke pogosto kažejo manj agresivnosti, manj skakanja in iskanja partnerja ter manj težav z označevanjem terena. To pomeni, da so lahko bolj prijazni, umirjeni družinski člani, ki se pogosto zadržujejo okrog svojega doma.

O sterilizaciji in kastraciji kroži kar nekaj »mitov« oz. zmotnih prepričanj. Omenili bomo le najpogostejše:

- **Mačke se po sterilizaciji oz. kastraciji zredijo.**

Priporočljivo je, da mačke po posegu hranimo s hrano, namenjeno steriliziranim oz. kastriranim mačkam, ki je kalorično prilagojena, saj se mačji metabolizem po posegu rahlo upočasni. Ob količinsko uravnani, kvalitetni prehrani in zadostnem gibanju se vaša mačka ne bo zredila.

- **Mačke po sterilizaciji oz. kastraciji ne lovijo več miši.**

Sterilizacija in kastracija nimata nikakršnega vpliva na lovski nagon mačk, zato brez skrbi, vaše mačke bodo še naprej lovile miši.

- **Samica mora imeti vsaj enkrat mladiče.**

To je že davno preživet mit. Za zdravje mačke je statistično najvarneje, če se sterilizacija opravi pred spolno zrelostjo.

- **Mačke po sterilizaciji oz. kastraciji postanejo lene.**

Po sterilizaciji oz. kastraciji se vsekakor zmanjša želja po teritorialnem vedenju in potepanju. To pa ne pomeni, da bo vaša mačka postala lena. Ostala bo enako energična in igriva.

- **Sterilizacija in kastracija sta prevelik strošek.**

Gre za enkratni strošek in je minimalen v primerjavi s stroški, ki se pojavijo zaradi pretefov in poškodb ter hrane in vzreje mladičev.

Pri tem moramo opozoriti, da se sterilizacije in kastracije **ne izvajajo v času brejosti živali**, zato je ključno ukrepati pravočasno, preden do brejosti pride. Če imate vprašanja ali potrebujete dodatne informacije o tem postopku, se obrnite na svojega veterinarja.

Če v svojem okolju **opazite brezdomne mačke**, se obrnite na **pristožno zavetišče za živali**, ki je po Zakonu o zaščiti živali in Pravilniku o pogojih za zavetišča za zapuščene živali (12. člen) dolžno odloviti, veterinarsko oskrbeti mačke ter jih nato vrniti nazaj v odlovljeno okolje, če je okolje primerno in ni interesenta za posvojitev. Če vaša občina nima sklenjene pogodbe z zavetiščem za živali, se obrnite na kakšno društvo za zaščito in pomoč živalim ali ukrepajte sami! S tem postopkom pomagamo nadzorovati populacijo brezdomnih živali in skrbimo za njihovo boljše zdravje, kar posledično vpliva tudi na zdravje vaših mačk in živali v vaši okolici.

Samo s **skupnimi močmi** bomo lahko uspešno zmanjšali število nezaželenih mladičev in preprečili trpljenje živali, ki se znajdejo v stiski.

Pridružite se nam v akciji sterilizacije in kastracije mačk ter psov po vsej Sloveniji.

Hvala.

Simona Šivec in Nuša Schumet, dr. vet. med.

Zavod SVSP – Skupina veterinarjev sterilizira potepuhe

PUSTOVANJE 2025

v Šempetru pri Gorici

Pustovanje v Šempetru pri Gorici, ki je potekalo 1. marca, je bilo prava praznična zabava, ki je privabila številne obiskovalce z vseh vetrov. Na povorki se je predstavilo 13 skupin in vozov, ki so s svojimi barvitimi kostumi in kreativnostjo ustvarili čudovito vzdušje.

Med vozovi je slavilo Kulturno društvo Briški grič iz Števerjana s svojim Stricem Skopušnikom in bambusovo bando. Drugo mesto je pripadlo Kulturnemu društvu Oton Župančič iz Štandreža z Vržotari, tretje pa Kulturnemu društvu Sabotin iz Štmavra s Sambo – ritmom, ki združuje. Med pustnimi skupinami je bilo najboljšje TD Cerje – Opajski pust s svojimi Mortadelnimi mušketirji, drugo mesto je zasedlo Kulturno društvo Skala iz Gabrij s temo Kitajska se bliža, tretje pa domače Šempetrsko umetniško in kulturno društvo s Čistilnim servisom EPK (Evropski pralni komite). Poskrbljeno je bilo tudi za najmlajše, saj je pred povorko potekalo otroško pustno rajanje, kjer so se otroci zabavali ob glasbi, plesu in pustnih igrah. Pustna povorka in otroško rajanje sta tako znova dokazala, da je Šempeter pri Gorici pravo mesto pustnega veselja!

NADOMESTILO ZA UPORABO STAVBNEGA ZEMLJIŠČA V OBČINI ŠEMPETER – VRTOJBA IN MNENJE OBČINSKEGA SVETNIKA

Občinski svet Občine Šempeter - Vrtojba je na predlog župana na 18. seji, dne 26. 9. 2024 sprejel Odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v Občini Šempeter-Vrtojba, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, dne 11. 10. 2024.

Predstavniki večine gospodarstva, ki imajo svoje prostore na območju Občine Šempeter - Vrtojba, in obe združenji – tako Gospodarska zbornica kot tudi Obrtna zbornica iz Nove Gorice, so protestirali zaradi enormnega povišanja odmere zadevnega nadomestila.

Glede na objave v časopisu *Delo* (15. januar 2025) in v ostalih medijih, bi rad predstavil moje mnenje o veljavnem Odloku o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v Občini Šempeter-Vrtojba.

Najprej bi pojasnil, da smo bili svetniki Občine Šempeter - Vrtojba pri sprejemu navedenega odloka zavedeni, saj so na seji Občinskega sveta bile predstavljene popolnoma druge številke oziroma finančna sredstva, ki naj bi jih občina na ta račun pridobila, in sicer naj bi bila višja le za 78.000,00 EUR – v primerjavi z letom poprej – iz obstoječih 909.000,00 EUR na nov znesek prihodka v višini 987.000,00 EUR.

Danes pa z žalostjo ugotavljamo, da so se finančna sredstva, ki jih bo iz te dajatve pridobila občina, povišala kar za 485.000,00 EUR (namesto prej napovedanih 78.000,00 EUR) in to zaradi enormnega povišanja nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča na račun gospodarstva – predvsem zaradi zunanjih parkirnih površin.

Zaradi tega dejstva sta bili sklicani stalni delovni telesi Občinskega sveta: Odbor za gospodarski razvoj in Odbor za okolje in prostor, ki sta ju sklicala oba predsednika.

Prav na teh odborih smo izvedeli, da smo bili občinski svetniki zavedeni, saj občina pred sprejemom zadevnega odloka

ni razpolagala s pravimi, ažuriranimi evidencami o nepremičninah, čeprav bi te evidence morala imeti. Torej, posledično se poraja vprašanje, ali ni bila zaradi te malomarnosti – vsaj od leta 2016 dalje občina oškodovana?

Poudaril bi tudi, da smo bili občinski svetniki najverjetneje namerno zavedeni, saj se je župan pri predstavitvi odloka zavaroval tako, da je na koncu predstavitve napisal, da so izračuni sicer na podlagi evidenc, ki jih ima občina, ki pa so lahko od uradnih tudi drugačni. Sami svetniki pa možnosti preverjanja in izračuna nimamo. Torej ...

Na skupnem sestanku, ki sta ga imela Odbor za gospodarski razvoj in Odbor za okolje in prostor (16. 1. 2025), pa predlagani sklep o tem, da bi Odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča ponovno pregledali in ga naredili pravičnejšega, ni bilo posluha, saj Odbor za gospodarski razvoj pred sprejemom tega sklepa ni bil sklepčen – nesklepčnost je povzročil pripadnik Liste Milana Turka; medtem pa Odbor za okolje in prostor iz istih razlogov sploh ni imel potrebne večine štirih članov za sprejem tega sklepa.

Tudi na zadnjo 20. sejo Občinskega sveta, ki je bila 22. 2. 2025, župan ni uvrstil spremembe prej navedenega odloka, kljub predhodnemu predlogu za spremembo s strani svetnika.

Poudariti moram, da največje razlike pri odmeri nadomestila prihajajo zaradi parkirišč – zunanje poslovne površine, ki se očitno prej niso ustrezno obračunavale, sedaj pa – kar naenkrat se; žal z veliko, preveliko višino.

Najbolj žalostno pa je to, da je eno največjih parkirišč za osebna vozila v občini v lasti bolnišnice in tudi ta je dolžna plačevati nadomestilo za parkirišče, ki ga uporabljajo tako pacienti, ki pridejo na pregled, kot tudi ostali zaposleni in seveda ostali občani.

Po drugi strani, če pogledamo privatne ordinacije, ki so v naši občini in nimajo v lasti parkirnega prostora, tega nadomestila pač ne plačujejo.

Enako pravilo velja za gospodarstvo, ki se nahaja v naši občini. Torej, velika in majhna podjetja s parkirišči plačujejo visoke zneske nadomestila za parkirišča, medtem ko ostali brez parkirišč tega nadomestila ne plačujejo.

Najbolj pa me pri tem žalosti, da občini v proračunu konec leta praviloma ostaja denar, medtem ko nekaterim podjetjem v naši občini ne gre več tako dobro, kot jim je šlo nekoč. Nekatera podjetja dodatnih finančnih obremenitev pač ne morejo več zdržati.

Sprašujem se tudi, ali ta podjetja morda ne bodo svoje proizvodnje selila drugam.

Želim si živeti v občini, prijazni vsem ljudem. Gospodarstvo je temelj za družbeno nadgradnjo. Prijaznost pomeni tudi stalno in konstruktivno komunikacijo.

V bodoče bom pripravil predlog za spremembo Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča, ki bo prijaznejši do gospodarstva – radikalno znižanje višine nadomestila za zunanje poslovne površine.

Dušan Bremec,
član občinskega sveta in predsednik
Odbora za gospodarski razvoj

Parkirišče za zaposlene – zunanje poslovne površine, ki so po novem enormno obremenjene z nadomestilom za uporabo stavbnega zemljišča.

OBČINSKI PODROBNI PROSTORSKI NAČRT ZA STANOVANJSKO SOSESKO LADA IN CESTNI PRIKLJUČEK NA ŠEMPETRSKO OBVOZNICO

Občina Šempeter - Vrtojba ima že več let v svojem prostorskem načrtu določeno zazidalno območje (stanovanja, centralne dejavnosti – storitve) na območju Lade v Šempetru pri Gorici.

V preteklosti so že bile evidentne pobude za gradnjo stanovanj z garažami, vendar do realizacije ni prišlo.

Zadnji poskus premika z mrtve točke se je zgodil **meseca septembra 2021**, s sklepom župana o pripravi Občinskega podrobnega načrta za stanovanjsko sosesko Lada (OPPN Lada), s katerim smo se lahko občanke in občani seznanili z izhodišči dokumenta, kajti pripravljavec OPPN Lada je Občina Šempeter - Vrtojba, ki vodi in usklajuje postopek.

S strani občanov so bile dane pripombe na predlagani cestni priključek na šempetrsko obvoznico.

Občina Šempeter - Vrtojba je dne **18. junija 2023** objavila Javno objavo osnutka OPPN za stanovanjsko sosesko Lada z možnostjo dajanja predlogov in pripomb do 21. julija 2023.

S strani občanov so bile dane pisne pripombe na predlagani cestni priključek na šempetrsko obvoznico v povezavi z njihovim predlogom po izgradnji krožišča in v drugi fazi – preko nadvoza z možnostjo direktnega uvoza/izvoza do bolnišnice.

Predlogi občanov sploh niso bili upoštevani in tudi njihova zavrnitev s strani izdelovalca dokumentacije in občine ni bila zadostno obrazložena oziroma ni bila sprejemljiva.

Občina Šempeter - Vrtojba je dne **25. septembra 2024** organizirala Javno objavo osnutka OPPN za stanovanjsko sosesko Lada z možnostjo dajanja predlogov in pripomb, ki se je izvajala v prostorih občinske upravne stavbe.

Občanke in občani so bili nezadovoljni s prikazom prometne ureditve, s priključkom na šempetrsko obvoznico, saj so ponovno potrdili zaskrbljenost nad bodočim prometom po izgradnji stanovanjske soseske s 600 novimi prebivalci. Zahtevali so izvedbo krožišča na šempetrski obvoznici in kasneje še izvedbo nadvoza do bolnišnice/centra Šempetra pri Gorici.

Seveda so poudarili, da je treba sodelovati z Ministrstvom za infrastrukturo oziroma z Direkcijo RS za infrastrukturo, saj je obvoznica v lasti RS.

Občina Šempeter - Vrtojba temu prometnemu problemu ni posvetila dovolj pozornosti, zato se je samoiniciativno oblikovala pobuda za samoorganiziranje civilne/ljudske iniciative (CLI) Podmark z jasnim ciljem doseči ureditev krožišča na hitri cesti (obvoznici) v Šempetru pri Gorici pri Biotehnični šoli in tako izboljšati prometno varnost.

S predstavljenimi prometno ureditvijo v okviru dokumentacije OPPN Lada se CLI Podmark ne strinja, saj zarisana – predlagana prometna ureditev prebivalcem ne bo prinesla nobene koristi, ampak bo še dodatno otežila vklapljanje v promet.

Pri samoorganiziranju so predlagali združitev moči z zbiranjem podpisov zaradi morebitne kasnejše udeležbe v postopkih sprejemanja nove prometne ureditve na tem območju.

Župan Občine Šempeter - Vrtojba je na redni seji Občinskega sveta, dne **23. januarja 2025**, predlagal Občinskemu svetu sprejem predloga stališč do pripomb na javno razgrnjen dopolnjen osnutek OPPN za stanovanjsko sosesko Lada, kljub temu, da niso bili rešeni prometni problemi s cestnim priključkom – z zahtevanim krožiščem v območju šempetrske obvoznice.

Predstavniki CLI Podmark so se udeležili sklicane seje Občinskega sveta, kjer so lahko predstavili svoj pogled in obrazložitev dejstev na zadevno prometno problematiko.

Občinski svet je zavrnil predlog župana.

CLI Podmark se za to zahvaljuje razumevajočim svetnicam in svetnikom.

CLI Podmark

ZGODBA O NEKI DONACIJI

Že veliko let grem skoraj vsako jutro na polurni sprehod okrog Vrtojbe in pot me vedno vodi mimo doma starejših občanov. Tako sem lahko spremljal, kako se je dom končno dogradil in se meseca junija 2023 tudi odprl in dobil prve prebivalce. Proti koncu lanskega leta sem se na mojem obhodu večkrat vprašal: »Bog ve, če že imajo likovno opremo po svojih sodobnih prostorih?« Običajno pri takih projektih na koncu zmanjka denarja za češnjo na torti. Pa sem vzpostavil kontakt z direktorico Ano Petrič in sva se hitro dogovorila za donacijo. Tako sem 12. decembra 2024 prinesel v dom 20 mojih računalniško generiranih slik.

Kaj se je v nadaljevanju dogajalo z mojimi slikami, nisem vedel, sem pa vsak dan pogledoval v vhodno avlo, če kje visi kakšna moja slika. Pa nič ni bilo videti. V sam dom pa si nisem upal vstopiti in spraševati, kako je s slikami. Pisal pa sem kratek mail direktorici, ki mi je prijazno odgovorila, da bodo zadevo v kratkem uredili. Kaj vse mi je rojilo po glavi: mogoče pa jim niso všeč moje računalniške slike ... Potem nisem več nič spraševal.

V januarju sva se z direktorico Ano dogovorila, da v okviru mojega projekta »Poklon Evropski prestolnici kulture« pripravimo v DSO Vrtojba razstavo mojih del in jo odpremo na dan slovenskega kulturnega praznika in odprtja Evropske prestolnice kulture ter naredimo ljudem v domu malo veselja. Ker sem za tisti teden pripravil pet odprtij samostojnih razstav v počastitev EPK, sem popolnoma pozabil na donacijo.

Odprtje naše razstave v DSO Vrtojba je bilo nekaj nepozabnega. Še nikoli nisem na enem mestu videl toliko srečnih obrazov. Počutil sem se kot v drugem svetu. Ko me je voditeljica dogodka povabila, da sam spregovorim o svojem delu, mi je bilo kar malo neprijetno pred tako velikim avditorijem. Na kratko sem razložil, kako na računalniku nastajajo slike brez mojega neposrednega sodelovanja. Ljudje so z zanimanjem poslušali, a bilo je premalo časa za obširnejšo razlago, zato sva se z direktorico dogovorila, da bomo v domu

v prihodnosti organizirali predavanja na to tematiko. Na takih predstavitev običajno v živo demonstriram, kako moji programi »rojevajo« vedno nove in nikoli več ponovljive podobe.

Po zaključku otvoritvenega dogodka pa nas je direktorica Ana povabila še v drugo nadstropje z izgovorom, da nam bo pokazala še neko presenečenje. Po stopnicah navzgor so me ljudje spraševali to in ono o mojem načinu ustvarjanja, tako da nisem niti zaznal, kdaj smo prišli v drugo nadstropje. Ko smo stopili skozi vrata jedilnice, sem obstal brez besed: skupno jedilnico v drugem nadstropju doma so krasile moje slike iz donacije. In to še ni vse: na vhodu v jedilnico je visela tabla, na kateri je bilo napisano, da se jedilnica imenuje po meni. Ne bi vedel, kdaj so mi nazadnje prišle solze v oči ... sedaj to vem.

Še vedno grem vsak dan po moji ustaljeni trasi, a sedaj je pot mimo doma veliko lepša. Ko grem mimo, mi prebivalci skozi okna večkrat pomahajo v pozdrav in teh občutkov se ne da opisati. Kako malo je včasih potrebno, da nekoga razveseliš.

Bogdan Soban

KRISTINA KODERMAC PREJELA BRONASTI ZNAK CIVILNE ZAŠČITE

V Dvorani prve slovenske vlade v Ajdovščini se je 7. marca 2025 ob mednarodnem dnevu civilne zaščite odvila regijska podelitev priznanj civilne zaščite. Poveljnik za severno Primorsko Samo Kosmač je podelil skupno 25 priznanj, od tega 11 bronastih, 4 srebrne in 3 zlate znake civilne zaščite ter 7 plaket. Bronasti znak civilne zaščite je prejela tudi Kristina Kodermac, članica civilne zaščite Občine Šempeter-Vrtojba.

Kristina Kodermac je več kot dvajset let aktivno vključena v delo sistema civilne zaščite Občine Šempeter-Vrtojba. Leta 2002 je bila ustanovna članica Radiokluba Burja in s tem članica enote za zveze v sistemu ZIR občine. Omenjeno

društvo aktivno sodeluje pri vseh večjih nesrečah, kulturnih in športnih dogodkih ter na radioamaterskih tekmovanjih. Od leta 2015 je Kristina Kodermac aktivna članica občinskega štaba civilne zaščite. Do konca leta 2024 je bila zadolžena za administracijo in informacijsko podporo štabu. Od decembra 2024 pa opravlja nalogo člana štaba za področje načrtovanja. Redno se udeležuje vseh izobraževanj in usposabljanj na področju ZIR. Vse naloge Kristina opravi z odliko. V zadnjih dvajsetih letih so bile tudi zaradi nje vse intervencije in akcije civilne zaščite izpeljane na visokem nivoju.

Mateja Poljšak Furlan

KREMNI MED

Trg čebeljih pridelkov je pester že od nekdaj, saj pridobivamo različne vrste medu in druge čebelje pridelke. Vrste medu se med seboj značilno ločijo po senzoričnih lastnostih. V zadnjih letih so se na trgu začeli pojavljati novi medeni izdelki. To so kremni medovi z dodatki začimb, sadja ali drugih dodatkov. Za potrošnike so zanimive tudi mešanice medu, cvetnega prahu in propolisa. Za kremne medove je značilna gosta konsistenca, ki se lepo maže. Prednost tovrstnih izdelkov je obogatitev medu z bioaktivnimi komponentami, kot so antioksidanti, ki prispevajo k dobremu počutju.

Kremni med se pridobi iz običajnega medu s postopkom kontrolirane kristalizacije. To poteka v velikih mešalnih posodah. V posodi se dlje časa meša med pri znižani temperaturi (cca. 14 °C). Pogosto se v mešanico doda že predhodno izdelan kremni med, da se pospeši tvorba kristalov. S tem pridobimo meden izdelek z majhnimi kristali, ki se enostavno maže na kruh in ne kaplja. Z vodeno kristalizacijo ne vplivamo na kemijsko sestavo medu. Spreminjamo samo

fizikalne lastnosti izdelka, zato ostane tak izdelek s prehranskega vidika identičen osnovni surovini.

Sadni in zeliščni pripravki so dodani medu v liofilizirani obliki (sušenje z zamrzovanjem) ali v obliki sokov oziroma sirupov. Z liofilizacijo se ohrani večji del hranilnih snovi. V med je možno vmešati mnogo različnih dodatkov, kot so: kakav, kava, cimet, ingver, oreščki, jagodičevje, poprova meta, cvetni lističi, agrumi, vanilja, čili in drugi. Sprejemljivost tovrstnih izdelkov je močno odvisna od posameznika. V med se dodaja majhna količina dodatkov (1–5 %), saj z dodatki ne želimo preglasiti okusa medu.

Šedik in sodelavci (2020) so ugotavljali, kakšne so senzorične lastnosti obogatenih kremnih medov in kako sprejemljivi so za potrošnike. Primerjali so 4 kremne medove z dodatki: kakava, cimeta, kurkume in cvetnega prahu. Ugotovili so, da sta najbolj ocenjena dodatka kakava in cimet. Dodatno so preverjali tudi antioksidativne lastnosti naštetih mešanic. Zaključili so, da vsi dodatki prispevajo k večji antioksidativni učinkovitosti v primerjavi z navadnim kremnim medom brez dodatkov. S tem lahko na naraven način povečamo hranilno vrednost izdelka.

V raziskavi, ki so jo izvedli Žebracka in sodelavci (2022), so ugotavljali mikrobiološko ustreznost kremnih medov. Prisotnost mikroorganizmov predstavlja potencialno tveganje za zdravje potrošnika. Analizirali so 20 vzorcev kremnega medu z dodatki. V dveh vzorcih so zaznali povečano prisotnost mikroorganizmov. Raziskava žal ne opredeli, ali je šlo za primarno okužbo z

mikroorganizmi (čebele prinesejo iz okolja) ali za sekundarno okužbo (okužba med točenjem, skladiščenjem, dodajanjem dodatkov).

V isti raziskavi so tudi ugotavljali, kakšno protibakterijsko delovanje imajo kremni medovi z dodatki. Zaznali so statistično značilno razliko v protimikrobnem delovanju zoper bakteriji *Escherichia coli* in *Salmonella enteritidis* pri medovih, obogatenih z mešanico slezovih korenin in bezgovih jagod. Po protimikrobni učinkovitosti je sledila mešanica pomaranče in klinčkov.

Dodajanje dodatkov lahko skrajša rok trajanja kremnega medu, saj so dodatki pogosto občutljivi na kvar (imajo povišano vsebnost vode ali so podvrženi oksidaciji). Zato se priporoča, da tudi kremni med hranimo na suhem in hladnem mestu in ga čim hitreje porabimo.

Kremni med, obogaten z dodatki, je izdelek, ki se vedno pogosteje pojavlja na tržišču. Gre za inovativen in naraven izdelek, ki prinaša novo senzorično doživetje v mnogih okusih. Hkrati je tudi prehransko obogaten. Z dodatki, s katerimi obogatimo okus, namreč vnašamo tudi dodatne hranilne snovi. S tem ustvarimo izdelek višjega cenovnega razreda. Glavni razlog za zavračanje tovrstnih izdelkov je preferenca osnovnega medenega okusa brez dodatkov. Nabor različnih okusov kremnega medu predstavlja možnost za pridobivanje novih kupcev, predvsem mlajše generacije.

Ana Janžekovič, svetovalka za varno hrano JSSČ

										AVTOR: GREGA RIHTAR	ZAGAN- JALNIK PRI AVTO- MOBLIU	ALKALOID V OPLJU	ZAPORNIK	ŽENSKA, KI JE DANA KOT JAMSTVO ZA KAJ	DRAMA- TURGINJA RATEJ	NAŠ NEKDANJI NOGO- METAŠ (ANDRAŽ)	KULTURNA RASTLINA, VRSTA ZITA
										STATIČNI IZRAČUN							
										PROSTOR ZA GOJENJE MANJŠIH ŽIVALI							
										FRAN- COSKI FILOZOF (PIERRE)							
										DANSKI JEZIKO- SLOVEC (RASMUS, KRISTIAN)					MIRAN ALIŠIČ ZVEZNA DRŽAVA V ZDA		
										VELIKAN GORIŠČE						VEDA O LAST- NOSTIH KOLIČIN	POŽE- LENJE
PREHOD OBOROŽENIH SIL IN GOSPODARSTVA IZ VOJNEGA STANJA V MIRNODOBNO	MEHANIČAR ZA POPRAVILNO ELEKTRIČN. APARATOV	POKOJNI FILMSKI SNEMALEC TUŠAR	NAŠ NOGO- METAŠ, GLAVNO MESTO ALANYA- SPOR (ANDRAŽ)	ŠPELA TRATNIK	SVEŽA MLADA KORUZA ZA KRMLJENJE ŽIVINE	RUMENO RJAVA BARVA, OKER	SOPROGA NORDIJSKA BOGINJA MORJA							REKA V NEMČIJI VZDEVEK LADJARJA ONASSISA			
PADAVINE V OBLIKU VODNIH KAPELJ			GLAVNO MESTO JEMNA									NAPAD					
PRISTAŠ ŠUKLJE- TOVE POLITIČNE FRAKCIJE										SISTEM SPOZNANJ O KAKEM POJAVU		LIVADA					
ENOTA ZA MERJENJE				HRVAŠKA OP. PEVKA (MILKA)									13. ALI 15. DAN V RIM, KOLEDARJU SVETO- VALEC				Z ZLATOM PRETKANA TEŽKA SVILA
NASELJE V OBČINI LJUBNO							MIK, ČAR NAUK O SVETLOBI							PRIPADNIK AMBOV V AFRIKI AM. TAJNA AGENCIJA			
BRUNO TRAVEN		IGRALEC RANER JUNAK IZ KNJIGE O DŽUNGLI				JESENSKI PODLESEK BEOTJEC, AONEC									ANJA RUPEL NOVINARKA BATISTA STADER		
IRSKA REPUBLI- KANSKA ARMADA			NAKAPEK S SVEČE ANA V DALMACIJI									ŠP. MOTO- CIKLIST (ANGEL) SPIKERKA KOROŠEČ					
NAŠ POKOJNI PSIHIATER (JOŽE)					OTTO TAUBE GALSKI BOG NEBA			VOLNENA ALI SVILENA OVRATNA RUTA	PRIPADNIK ITALIKOV TONE FORNEZZI								
GOSPODA, PLEMSTVO (REDKO)															POKOJNA LUTKARICA VOGELNIK		
VRSTA ZACIMBNE RASTLINE						KAFRSKO PROSO ŠPANSKI OTOK									NADZEMNI DELI REPE, NATJE		
NORVEŠKA GLASBENA SKUPINA			GLAVNO MESTO LATVIJE	ARABSKI SREBRNIK MOTORIST GIACOMO AGOSTINI													
KALCIJ		NEKDANJI AVSTRJSKI POLITIČ (JULIUS) SANJE					JELKA (NAREČNO)	POKOJNA PEVKA PRODNIK									
ZNAMENJA STANU, ČASTI ALI OBLASTI																	
ANGLO- SAŠKI NACIONA- LIZEM																	
GORSKI REŠE- VALNI ČOLN, AKI				DVORANA (ZASTAR.)													

POMOČ: ARN-reka v Franciji, ILORIN-mesto v Nigeriji, KAFIR-kafrsko proso, OKONINA-naselje v občini Ljubno, PITNIK-koruzi za krmljenje, TRATA-livada